Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 15(756). 1963. IV. 9 — Londonas, 1963 metų, balandžio mėn., 9 d. — XVII metai

DIDELIO DŽIAUGSMO VELYKŲ PROGA!

PAVOJINGI AMERIKOS EKSPERIMENTAI

RAŠO **Mečys Musteikis**

Šiuo metu Rytų ir Vakarų politiniuose santykiuose vėl vyksta sunkiai suprantami ėjimai. JAV-bės, kai savo sugriežtinta politika dėl Kubos šio to atsiekė, staiga niekieno neverčiamos pradėjo daryti sovietams dideles nuolaidas, kurios nustelbia ir laimėjimus Kuboje. O tuo pačiu sovietai, po nuolaidų Kuboje, staiga pradėjo griežtinti savo politinę ofenzyvą prieš Vakarus. Kodėl taip vyksta ir kuo visa tai baigsis?

Nuolaidos Maskvai avansu

Kol paieškosime atsakymo į iškeltuosius klausimus, pirmiau pažvelkime į stambesnes nuolaidas, kurias JAV tuoj po Kubos įvykių jau spėjo padaryti (ar greitu laiku žada).

1. Nutraukė „karantiną" Kubai dar tuo laiku, kai buvo aišku, kad sovietai nelinkę ištesėti duotųjų pažadų dėl Kubos nuginklavimo ir kontrolės. Tai reiškė, kad JAV savanoriškai atsisakė kai kurių pagrindinių reikalavimų Kuboje, nors sovietai buvo pažadėję juos patenkinti;

2. Sudarė sąlygas panaikinti tolimesniam Vengrijos klausimo svarstymui Jungtinėse Tautose;

3. Greitu laiku panaikins raketų bazes Turkijoje ir Italijoje;

4. Jau per dideles nuolaidas padarė sovietams Ženevoje per pasitarimus dėl atominių ginklų bandymų kontrolės (nors sovietai ir tuo dar nėra patenkinti);

5. Jau vėl pradeda pasitarimus su sovietais dėl Vakarų Berlyno, nors tuose pasitarimuose bus svarstomi tik sovietų reikalavimai dar daugiau apkarpyti V. Berlyno laisvę.

Gal būt, JAV yra padariusios dar daugiau stambesnių nuolaidų, kurių mes tuo tarpu dar nežinom. Bet pakanka juk ir čia suminėtųjų, kad su didžiu nerimu keltumėm klausimą, kodėl Amerika taip daro?

Kodėl JAV pasuko į tokį slidų kelią?

Tuo tarpu į šį klausimą vargiai įmanoma duoti visiškai tikslų atsakymą. Ir šiuo atveju galima daugiau tik spėlioti. Kai kas mano, kad eilė JAV vyriausybės žymių patarėjų yra iš viso sovietams palankūs ir todėl visą politiką kreipia tokia linkme. Bet šitokie spėliojimai nėra tikslūs. Jei ir yra vienas kitas palankus Maskvai patarėjas, tai vis tiek jų įtaka per maža, kad duotų linkmę visai politikai. Naujausios JAV politinės linijos priežastimi, tur būt, reikėtų laikyti šiuos veiksnius:

1. Dar prieš Kubos krizę Chruščiovas jau labai garsiai ir plačiai šaukė, propaguodamas atoslūgio — tarptautinės politinės įtampos atpalaidavimo būtinumą. Kubos krizės metu, kada buvo priverstas padaryti nuolaidas, Chruščiovas dar labiau šaukė, reikalaudamas taikios koegzistencijos, o save dėl padarytųjų Kuboje nuolaidų skelbė tiesiog taikos apaštalu, reikalaudamas tuo keliu eiti ir JAV ir pranašauda mas naują taikos laikotarpį. Vašingtonui visa tai darė nemažą įspūdį, juo labiau, kad prieš minėtąsias Maskvos nuolaidas labai aštriai pasisakė raudonoji Kinija. Tą įspūdį dar labiau sustiprino į Ameriką atskridęs gudrusis Chruščiovo pagelbininkas Mikojanas, kuris kalbėjosi ir su prez. Ken nedžiu. Matomai, visa tai Amerikos politines viršūnes tiek paveikė, kad neužilgo ir jos pradėjo kalbėti apie „naujus laikus", prasidedančius santykiuose tarp Rytų ir Vakarų;

2. Chruščiovui pasmerkus Stalino laikus ir pradėjus naują melagingą propagandą, tarytum S. S-goje vyktų iš tikrųjų dideli pasikeitimai laisvėjimo ir demokratėjimo kryptimi, daugelis Amerikos politikų tokiai propagandai patiki;

3. Amerikai, kaip ir visam Vakarų pasauliui, daro didelį įspūdį prasidėjusi nesantaika tarp S. S-gos ir raud. Kinijos. Chruščiovas šiuos nesutarimus moka taip išnaudoti propagandiškai savo tikslams, kad atrodo, jog tik raud. Kinija laikosi dar staliniško komunizmo, o S. S-ga nuo ankstyvesnių savo tikslų jau atsisako. Tuo būdu Maskva Vakaruose suranda sau naujų simpatikų, randa jų nemažai ir Vašingtone. Tokiems simpatikams atrodo, kad Maskvą „ideologinėje kovoje" su Kinija reikia paremti, o kaip kitaip paremsi, jei ne nuolaidomis...

Iš viso to išeina išvada, kad JAV iš tikrųjų tiki ar bent viliasi maskvinio komunizmo pasikeitimu. Viliasi, kad, darydamos savanoriškai nuolaidas, Maskvą dar labiau patrauks gerojon pusėn, padarys ir ją nuolaidesnę, sukalbamesnę, ypač šiuo metu, kai raud. Kinija jau pradeda grasyti net S. S-gai (reikšdama pretenzijas į kai kurias S. S-gos pakraščio žemes). Bet, mūsų nuomone, kaip tik čia JAV ir aplamai Vakarai daro pagrindinę klaidą.

Chruščiovas savo gudrumu toli prašoka Staliną

Iš tikro Chruščiovas jokiu būdu neatsisakė Stalino tikslų; ir jo siekimas lieka toks pat — pavergti visą pasaulį. Tik strategiją tam pačiam tikslui Chruščiovas nau doja kitokią. Juk tik Stalino jėgos politika ir net tiesioginė grėsmė karu (Berlyno blokada, Korėjos karas) sujungė laisvąjį pasaulį ir davė akstino sukurti tokiai karinei galybei, kaip Šiaurės Atlanto Sąjunga, su kuria S. S-ga negali nesiskaityti. Čia Chruščiovas pamatė Stalino klaidą ir todėl perėjo į daug gudresnę taktiką. Beje, ir Chruščiovas dažnai prasiveržia grasymais: galįs sunaikinti savo priešus atominėmis bombomis ir t.t. Bet po to jis dar stipriau šaukia apie taikaus sambūvio būtinumą ir reikalauja atoslūgio politikos iš Vakarų, kaip tai jau ir anksčiau minėjome. Chruščiovas šaukia, kad taikus sugyvenimas tarp komunizmo ir kapitalizmo įmanomas ir karas esąs išvengiamas, tuo pačiu prieštaraudamas raud. Kinijai, kad kapitalizmą nugalėti galima būsią tik karu. Iš tikro ir Chruščiovas nepabijotų sukurti karą net šiandien, jei žinotų, kad jis išeitų laimėtoju. Bet Chruščiovas yra įsitikinęs, kad šiuo metu jis karą pralaimėtų, ir tik todėl jis pasisako prieš jį ir tuo pačiu prieš raud. Kinijos iššūkius. Kaip matėme iš praeito straipsnio (Kas nori išlaikyti status quo?), Chruščiovas ir be karo jau atsiekė daug status quo pakeitimų Maskvos naudai ir tikisi atsiekti dar daugiau.

Už duoną — akmeniu kerta

Prie naujų sovietų laimėjimų reikia priskirti ir naujausias JAV nuolaidas. Ir kaip už tas dovanas atsilygina Maskva? Ogi žymiai sugriežtintais veiksmais. Štai keletas faktelių, įvykusių tik vasario-kovo mėn. Vasario 21 d. du sovietų lėktuvai iš Kubos kulkosvydžiais ir raketom apšaudė Amerikos žvejų laivą tarptautiniuose vandenyse. Vasario 22 d. sovietų krašto aps. min. Malinovskis Maskvoje grasino trečiuoju karu ir JAV-bių sunaikinimu, jei pastarosios už pultų Kubą. Kovo 14 d. pirmą kartą istorijoje 2 sovietų lėktuvai pažeidė JAV teritoriją, paskraidydami virš Aliaskos. Jau vėl reikalauja pasitarimų dėl Vak. Berlyno. Vis nesukalbamesni darosi dėl atom. ginklų bandymų kontrolės.

Kodėl Maskva taip daro? Todėl, kad tarptautinės įtampos atpalaidavimo sovietai nori tik iš Vakarų, patys dėl to nė negalvodami daryti kokias nors nuolaidas. Sovietų propaguojamoji „atpalaidavimo politika" tai tik piliulės Vakarams migdyti. Ir juo Vakarai darys didesnes nuolaidas, juo daugiau Maskva reikalaus. Nepabijos tam tikslui panaudoti ir raud. Kinijos tariamojo „spaudimo". Juk Maskva skaitosi, kaip jau nekartą minėta ir pavyzdžiais įrodyta, tik su kumščio jėga, o ne su nuolaidomis.

Vieną kartą Amerika turės persiorientuoti

Netikslu būtų tvirtinti, kad Vašingtono politikai yra akli ir nemato, kas iš tikrųjų darosi. Sovietų grėsmę jie mato. Tai patvirtina ir naujausios pastangos (Livingstono Merchanto kelionės Europoje) kuo skubiau apginkluoti NATO pajėgas Polario raketomis, tam panaudojant net provizorinius laivus. Reikia manyti, kad naujomis nuolaidomis Amerika nori padaryti eksperimentą — patikrinti praktiškai, kiek S. S-ga yra linkusi taikiai sugyventi su Vakarais šiuo metu, t.y. raud. Kinijos grėsmės akivaizdoje: o gal sovietai jau iš tikrųjų nori abipusio atoslūgio? Deja, kaip matome, naujausioji sovietų laikysena šitokių ženklų nerodo. Ne už ilgo tuo turėtų įsitikinti ir JAV-bės. Tik po to reikėtų laukti vėl naujo posūkio Vakarų-Rytų santykiuose. Tikėkim, kad tai įvyks jau ne už ilgo, nors tuo tarpu, deja, dar nematyti tame jokio polinkio.

(ELI)

Europos ir Amerikos spaudos nuotrupos

Nesutarimai Kremliuje

Italų komunistų partijos laikraštis „Unita" išspausdino savo bendradarbio pranešimą iš Maskvos, kuriame nurodoma, kad Kremliuje dabar vyksta dideli nesutarimai. Vokiečių „Die Welt" dėl to rašo:

„Tikriausiai dabar Kremliuje vyksta tai, ką „Unita" vadina dideliais nesutarimais. Ar reikia nusilenkti kiniečių spaudimui, ar versti kiniečius daryti nuolaidas? O ar jie dar sutiks daryti nuolaidas? Ar Chruščiovui reikia keliauti pas Mao, kas būtų laikoma kelione į Kanosą, arba gal šaukti Mao į Maskvą pasiaiškinti, arba gal leisti tiems antraeilės reikšmės ideologiniams ginčams dar kurį laiką tęstis ir toliau? Dėl tų dalykų, kiek tai susiję su taktika, Kremliuje, be abejo, vyksta nesutarimai. Taip pat atrodo, kad ir patys pagrindiniai klausimai ligi šiol dar tebėra neatsakyti, ar ir toliau tęstina Chruščiovo tavadinamoji sambūvio su Vakarais politika ir jai teiktina pirmenybė prieš galimybę komunistams susiskaldyti, ar, priešingai, reikia paaukoti sambūvio politiką, kad būtų galima susitaikyti su Pekingu. Chruščiovo pozicija nekelia jokios mįslės, bet partijos prezidiume jis turi reikalo ne vien tik su marionetėmis. Arčiausiai jo esantieji žino, kad jam priskirtini ne žymūs užsienio politikos pasiekimai, o greičiau komunistinio bloko suskaldymas".

LIBERALĖJIMO NEMATYTI

Rytų Berlyne buvo suimtas švedų studentas ir apkaltintas pastangomis padėti žmonėms pabėgti į Vakarus. Dėl to neįpras tai piktai prieš zonos įstaigų veiksmus pasisakė visa švedų spauda. Pvz., „Goeteborgs Handels-och Sjoefartstidning" rašo:

„Tas, kas čia šioje zonoje vyksta, yra visiškai svetima demokratinės valstybės tei sėtumo sąvokai. Sovietinės zonos įstaigos naudojasi savais būdais, savais procesais ir nepakenčia, kad kas nors iš šalies žvilgterėtų. Leifo Perssono likimas rodo bevil tiškas zonos įstaigų pastangas išsaugoti tą geležinę uždangą prieš Vakarus. Mobilizuo jamos visos tos policinės valstybės priemo nės, kad tik to komunistinio rojaus piliečiams būtų užkirstas kelias pabėgti iš rojaus. Norima, kad visuotinai būtų žinomas valstybės žiaurumas, jog jau iš anksto būtų užslopinama mintis kam nors pabėgti. Tačiau tos valdžios tol negalima nuversti, kol ją palaiko sovietų durtuvai. Zonoje nematyti jokių liberalėjimo ženklų".

NORI PASIKEITIMŲ

Britų konservatorių laikraščio „The Daily Telegraph" bendradarbis rašo iš Vakarų Vokietijos:

„Neatmestina galimybė, kad 1965 m. rinkimuose laimės socialistai. Ką tai galėtų reikšti D. Britanijai, kuri pati gal turės darbiečių vyriausybę, ir kitiems Vakarų Vokietijos sąjungininkams? Mano paties įsitikinimu, kuriam pritaria daugelis stebėtojų, Vokietijai geras dalykas būtų kuriam laikui išsirinkti socialistinę vyriausybę. Tada būtų išvalyta daugelis tamsių užkampių. Pakeitimas dabartinės dešiniųjų vyriausybės, kurią sudaro pagyvenę žmonės, padrąsintų antinacius, antikomunistus ir šaunųjį jaunimą, kuris yra tikroji Vokietijos viltis".

KUR AMERIKIEČIŲ SIMPATIJOS?

Naujasis britų darbo partijos vadas Wilsonas lankėsi Amerikoje. Ko jis ten bus pasiekęs, šveicarų „National-Zeitung" rašo šitaip:

„Wilsonas, kaip matyti, jau įsigijo gerą nuomonę Amerikos vyriausybės, kuriai socializmas nėra kokia nors komunizmo rūšis, nes ji jau ir iki šiol daugiau simpatijų yra rodžiusi Spaako ir Brandto Europai, bet ne de Gaulle'io, Adenauerio ir net ne Macmillano. O kai amerikiečiai susidarys įspūdį, kad Wilsono socializmas yra toks pat, kaip Spaako ar Brandto, tai darbiečių vyriausybei nebus ko bijoti atviro ir prislėpto boikoto ir sabotažo, kokį D. Britanijai teko patirti iš amerikiečių po 1945 metų".

KRITIKUOJA SANDĖRIUS SU SOVIETAIS

Dalis britų spaudos pasisakė už vyriausybės nusistatymą pardavinėti sovietams vamzdžius skystojo kuro tiekimo linijai ir imti iš sovietų skystąjį kurą. Tačiau „The Economist" rašo:

„Sprendimai, kurie viešai neskelbiami, negali būti įprastu būdu tikrinami ir taisomi. Sąjungininkai, kurie tiki civilizuota prekiavimo tvarka ir dorais ūkiniais santykiais tarptautinėje plotmėje, privalėjo dukart tuos dalykus pergalvoti. Be abejo, kai kurie suvaržymai saugumo sumetimais yra reikalingi. Tačiau kur visokie slaptumai prasideda, ten vis daugėja ir abejonių".

J. JANKAUS „DUBENĖLIS" PER BBC

D. Sadūnaitė-Sealey yra išvertusi Jurgio Jankaus novelę „Dubenėlį" į anglų kalbą.

Tas vertimas gegužės 10 d. bus skaitomas per britų BBC radiją.

LIETUVIAI PAVASARINĖJE PARODOJE

Britų Kanalo salų menininkai suruošė savo darbų parodą, kuri atidaryta balandžio 8 d. Guernsey, St. Peter's Port. Dalyvauja 10 tapytojų, o tarp jų su 8 darbais dalyvauja ir A. ir M. Dičpetriai-Lescovs.

ANTROJI LAIDA SIBIRO MALDAKNYGĖS ITALŲ KALBA

Keturių lietuvaičių parašytoji maldų knygelė Sibire „Marija, gelbėk mus", išversta kun. Vinco Mincevičiaus į italų kalbą, susilaukė didelio pasisekimo. Visa Italijos spauda ir radiofonai plačiai paminėjo jos pasirodymą. Kelių mėnesių laikotarpyje išsisėmė pirmoji 10.000 egz. laida, ir dabar Romos leidykla „ Edizioni Pacline" ruošia jau antrąją 15.000 egz. laidą, kuri iš eis prieš Velykas. Antroji laida bus dar tobulesnė už pirmąją.

Kiek Lenkijoje gyventojų?

(E) Pagal RFE informacijas, dienraštis „Ekspress Wieczorny" paskelbė, kad 1962 m. pabaigoje Lenkijos gyventojų skaičius siekė 30.5 milijonus (sumažėjo 20.000). Moterys mažiau kaip 20 m. amž. sudaro 37.8 proc. bendro moterų skaičiaus, o vyrų mažiau kaip 20 m. amž. buvo 42.9 proc. bendro vyrų skaičiaus. 1962 m. savo gyvenamąsias vietas pakeitė milijonas lenkų. Iš 7.766.000 dirbančiųjų 1961 m. dėl ligos praleido 88.700.000 darbo dienų. 1962 m. per 10 mėn. Lenkijos gyventojai įsigijo 261.000 televizijos aparatų — 77.000 daugiau, kaip tuo pačiu laikotarpiu 1961 m.

Po labai sunkios ligos mirus

a.a. ALFONSUI PAUKŠČIUI,

jo žmonai ir dukteriai Aldonai reiškiame kuo didžiausią užuojautą

Juozas-Margareta Skorkai

Septynios DIENOS

DIDESNIŲ PENSIJŲ PLANAS

Ruošdamasi būsimiesiems rinkimams, Britanijos Darbo partija planuoja padidinti pensijas ir pašalpas, jei ji laimės rinkimus.

Pagal tą planą pensijos, nedarbo ir ligos pašalpos turėtų būti ne mažesnės kaip pusė atlyginimo.

SUMAŽINAMI MOKESČIAI

Pagal naująjį biudžetą D. Britanijoje sumažinami pajamų mokesčiai, o taip pat sumažinami ar panaikinami kai kurie kiti mokesčiai.

Tie pakeitimai numatomi pradėti vykdyti po liepos 5 d.

SUKILIMAS NEPASISEKĖ

Atsargos generolai Argentinoje buvo pradėję sukilimą prieš vyriausybę. Jiems paramą teikė jūrų laivynas.

Tačiau vyriausybei ištikimi kariniai daliniai sėkmingai sugniuždė sukilimą. Sukilimo vadai bėga į užsienius.

Sukilėliai norėję, kad vyriausybė pasiža dėtų neleisti grįžti buvusiam diktatoriui Peronui.

DRAUGAI NESUTARIA

Europos Bendrosios Rinkos kraštų užsienių reikalų ministerių posėdyje išsiskyrė Vokietijos ir Prancūzijos nuomonės dėl to, kuri ūkio sritis ateityje plėstina.

Vokietijos nuomone, žemės ūkis daraąs per didelę pažangą. Prancūzija kaip tik norėtų, kad žemės ūkyje būtų siekiama didesnės pažangos.

CHRUŠČIOVAS NEVAŽIUOS Į KINIJĄ

Sov. Sąjunga atmetė Kinijos pasiūlymą, kad Chruščiovas atvažiuotų į Pekingą aiškintis dėl ideologinių nesutarimų. Siūloma Mao Tsetungui atvažiuoti į Maskvą. O jeigu jis negalėtų, tai kviečiama sudaryti ir atsiųsti aukštųjų Kinijos komunistų delegaciją.

SUIMTI KUBIEČIAI

Bahamo salų policija suėmė 17 Kubos pabėgėlių, kurie iš Norman Cay salos vykdydavo ginkluotus Kubos užpuolimus.

Vienas laivas su pabėgėliais išsisuko nuo policijos.

Salos priklauso britams.

BAZIŲ KLAUSIMAS

Beveik tikras dalykas, kad artimoje ateityje amerikiečiai panaikins savo aviacijos bazes Britanijoje ir Ispanijoje. Bombonešius B47 pakeis raketomis ginkluoti povandeniniai laivai.

Gynybos ministerio McNamaros pareiškimu, pirmoje eilėje Amerikai atkrintąs reikalas laikyti bazes Maroke. Tačiau amerikiečiai kitais sumetimais norėtų tas bazes pasilaikyti.

ULBRICHTAS IRGI MOKO

Rytų Vokietijos diktatorius Ulbrichtas, kaip ir Chruščiovas, buvo susikvietęs savo intelektualinę grietinėlę. Sukviestiesiems jis pasakė, kad literatūriniuose ir meno darbuose pradėjo reikštis nihilistinės ir anarchistinės tendencijos ir nukrypimai nuo socialistinio realizmo.

Dėl to buvo užsipulti visi, kurių darbuose įžiūrimi tokie palinkimai ir nukrypimai.

KINIEČIŲ PRANAŠYSTĖS

Kiniečių-sovietų ginče, kaip atrodo, laikas padeda kiniečiams, nes nesantaika smukdo Chruščiovo vardą — jis kaltinamas komunistinio bloko suskaldymu.

Kiniečių sluoksniai net skelbia, kad dar kovo mėn. sovietų komunistų partijos centro komitetas išstūmęs Chruščiovą ir Brežniovą iš vadovybės. Jei tai ir nebūtų tiesa, kiniečiai tiki, kad Chruščiovo dienos jau suskaitytos, o kai jis kris, tai bus laisvas kelias stalinizmui atstatyti. O dabar nesą ko net pradėti tartis.

Maskva paneigia, kad Chruščiovas būtų išstumtas, o savo ruožtu niekas netiki, kad Mao Tsetungas važiuotų pats į Maskvą.

RUSAI MĖNULIN

Rusai paleido jau ketvirtą iš eilės raketą į mėnulį su atitinkamais instrumentais.

Labai galimas dalykas, kad ta raketa turėtų mėnulyje palikti kapsulę su instrumentais, kurie perdavinėtų žemei duomenis apie sąlygas ten.

Paskutinėmis žiniomis, tas Lunikas IV nepataikė į mėnulį — praskrido 5.300 mylių pro šalį.

PASAULYJĘ

— Brazilija davė vizą įvažiuoti prancūzų antigaulistų vadui Bidaultui.

— Krasnodare, pietinėje Rusijoje, du milicininkai, kurie mirtinai uždaužė iš vakaruškų ėjusį ir dainavusį komsomolcą, nuteisti mirti, o į tą įvykį įsimaišę milicijos pulkininkas gavo 15 metų ir patrulis 12 metų.

— Amerikos indėnų kongresas išaiškino, kad seras W. Churchillis yra indėnų kilmės, nes jo motina buvusi iš irokėzų giminės.

— Japonijoje 1962 m. daugiausia išplatinta šių dviejų knygų: biblijos 2.7 mil. egzempliorių ir Markso raštų 1 mil. tomų.

—Vokietijoje dabar gyvena 35.000 vengrų, ir apie pusė jų yra 1956 m. revoliucijos pabėgėliai.

— Maskvoje nuteisti sušaudyti du vyrai, kurie atsigabendavo į savo butą jaunas moteris, nugirdydavo ir išprievartaudavo (jų aukos buvo 36 moterys, tarp jų 11 jaunesnių kaip 16 m. amžiaus).

— 16 m. amžiaus Olandijos princesė Marijkė vis skundėsi savo tėvams, kad jos vardas per daug vaikiškas, ir nuo dabar ji bus vadinama antruoju savo vardu —princese Christina.

— D. Britanijoje užregistruota keliasdešimt susirgimų vidurių šiltine, ir daugumas susirgusiųjų kaip tik yra grįžę iš atos togų Zermatte, Šveicarijoje.

— Britų užsienių reikalų ministerija atsisakė duoti vizas įvažiuoti Rytų Vokietijos plaukikams.

— Salzburgo policija Vokietijoje suėmė turką, kuris gabenosi 20 kilogramų opiumo lagamine.

TOLIMOJI AMERIKA

RAŠO A. PUŽAUSKAS

„VIENYBĖS" VIEŠNAGĖ ČIKAGOJE

Jau nuo Salomėjos Narkėliūnaitės filmos ir įspūdžių iš dabartinės Lietuvos laikų Čikagoje netrūko žmonių ir laikraščių, kurie yra labai nusistatę prieš ją pačią ir prieš jos redaguojamą New Yorke išleidžiamą „Vienybę". Šiuo metų toks nusistatymas pasiekė aukščiausią laipsnį, ir tam yra daug priežasčių. Reikėtų truputį su grįžti į praeitį ir panagrinėti, kas ir kaip atsitiko, kad mūsų visuomenės gan didelė ir įtakinga dalis neįprastu vieningumu ir vienu balsu pasmerkė gražų, puikiai redaguojamą (išorės atžvilgiu), seniausią ir gabių žmonių prirašomą „Vienybę".

Jau buvau viename laiške pasakojęs ap'e dar Narkėliūnaitės demonstruotą filmą iš Lietuvos ir apie mūsų visuomenės nuotaikas ir reakcijas. Pasibaré anuo metu truputį dienraštis „Draugas", pasibaré socialistų-demokratų „Naujienos" ir tautinės „Dirvos" Stasys Žymantas, Bronys Raila pabarė Salomėją. Nemalonūs buvo, žinau, tie pabarimai, tačiau laikas ir truputį nuolaidumo būtų viską užmarštin nusinešęs. Bet „Vienybė" stojo atkaklion kovon. Atkaklion, žemaitiškon... Puolė senuką „Naujienų" Grigaitį ir jį keliom progom apipešiojo. Puolė savo kaimyną „Darbininką", o „Dirvos" Žymantą ir ją redaguojantį Čiuberkį Joną net ir fotostatinėm kopijom, nežinia iš kur ištrauktom, viešai bandė naciais ir nenaudėliais apskelbti. Žodžiu, priešingai negu nurodinėjo visi karo mokslo ekspertai, pradėjo kariauti keliolikoje frontų, užgaudami, supykindami, įsiutindami visų srovių, visų pakraipų laikraščius ir jų bendradarbius. Tuo pačiu metu „Vienybėje" pradėjo gausėti straipsnių, tiesa, neaiškių ir neišbaigtų, apie reikalą „su likusiais Lietuvoje palaikyti ryšius", „neatsukti ten prie Nemuno nugaros", „nesuakmenyti savo pozose" ir tt. ir tt. Pakvipo lyg koks „bendradarbiavimo" siūlymas. Pradėjo organizacijos prieš bendradarbiavimą rezoliucijas rašinėti, pasisakyti. Madon įėjo kiekviename „Vienybės" straipsnyje ko nors bloga tarp eilučių ieškoti, kiekvienoje eilutėje herezijų įžiūrėti. Ir pagaliau pasklido gandas, o ir laikraščiai patvirtino, kad „Vienybės" leidėja Valerija Tysliavienė vežanti savo mirusio vyro palaikus į Lietuvą. Šita žinia buvo sutikta ne tiktai atskirais šūviais, bet ištisom artilerijos salvėm. Jau neminint „Laisvosios Lietuvos", leidžiamos Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio, redaguojamos Algirdo Kaulėno, kur praktiškai buvo pasakyta, kad „Vienybės" leidėja esanti „naujoji misionierė, kuriai pinigų netrūksta, kai nori pasitarnauti didžiajai „tiesai" apie „gerbūvį" pavergtoje Tėvynėje", „Dirvoje" Bronys Raila savo skiltyje „Akimirkos" savaičių savaitėm rašė apie bendradarbiavimą, apie sankeleivius, apie „Vienybę" ir jos bendra darbius ir apskritai apie liberalinius „minkštapilvius". Kaip visi žino, nėra jokio kito lietuvio plunksnos žmogaus, kuris galėtų kaip Bronys Raila taip sodriai, taip vaizdžiai, lengvai ir nepamėgdžiojamai įtikinamai savo oponentą sutrinti, sumalti ir su vėju nuo žemės nupūsti...

Man rodos, kad mūsų Vlikas iki šios dienos tebenešioja menkavertiškumo kompleksą, neabejotinai atsiradusį tomis dienomis, kai „Santarvėje" Raila jį pačiupinėjo. Neduok, Dieve, žmogui ar organizacijai pakliūti po visamatančia, visagalinčia, visanaikinančia Bronio Railos plunksna. Sunku bus ir „Vienybei" atsigauti. Jos prenumeratorių skaičius Čikagoje, gandai sako, krito bent keturiais šimtais, o į kovo 17 d. Tysliavienės filmų demonstracijas atvyko 130 asmenų, jų tarpe ir Čikagos komunistų vadeivos Kubilius, Jokubka ir kiti.

Turint galvoje, kad anksčiau panašios filmos turėdavo labai didelį pasisekimą, reikia pripažinti, kad šis aiškus, katastrofiškas nepasisekimas yra ženklas sienoj „Vienybei", jos leidėjai ir jos bendradarbiams. Jau prieš filmų demonstravimą buvo matyti, kad visuomenė ima nusisukti nuo neįprastos to laikraščio linijos. Čikagoje Eduardo Šulaičio bandytas organizuoti „Vienybės" bendradarbių ir bičiulių klubas nesusilipdė, nes neatsirado trijų žmonių, sutinkančių įeiti į valdybą. „Draugas" ir „Naujienos" atsisakė savo puslapiuose filmų demonstravimą skelbti. O priešingai, „Drauge" per kelias dienas prieš filmas buvo išspausdinti aštrūs straipsniai, pasisakiusieji prieš atskirus „Vienybės" rašinius, parašytus Narkėliūnaitės, Lapienės ir Zalatoriaus. Ypač daug kliuvo pastarajam už jo bandymą įrodinėti, kad „kolchozai" nebūtinai turi būti bloga sistema, kaip, jo žodžiais, teigia komunizmo nemėgstantieji, galvas smėlyje laikantieji dykpukai.

Šitokioje atmosferoje Šulaitis, padedamas kelių nelabai entuziastingų bendradarbių, nusamdė salę ir pasiruošė sutikti iš New Yorko atskrendančias Tysliavienę ir Narkėliūnaitę. Šeštadienį į Jaunimo Centrą buvo sukviesti Čikagos muzikai, žurnalistai ir „Vienybės" bičiuliai pasiklausyti naujos lietuviškos „Pilėnų" operos, sukurtos kompozitoriaus Kolbos pavergtoje Lietuvoje. Juostelėse įrašytą šią operą ponia Tysliavienė parsivežė iš Vilniaus. Neteko girdėti muzikų nuomonės apie šią operą, bet man liko įspūdis, kad ji melodinga, žodžiai lietuviški apie lino žiedus, mergeles, kovą ir kitus lietuviškai širdžiai suprantamus daiktus. Puikūs solistų balsai ir nesunkiai pašvilpauti išliekančios arijos.

Kitą dieną, sekmadienį, rodytosios filmos buvo kelių dalių. Tysliavienės filma iš Lietuvos rodė Tysliavos laidotuves Rasų kapinėse Vilniuje, apsnigtų Vilniaus miesto vaizdų, Kauno ir Trakų pilies apylinkes. Narkėliūnaitės filmos buvo įspūdingesnės, nes darytos vasarą, kada gamta pati spalvotoje filmoje gražiau atrodė. Tas ypačiai buvo jausti Trakų vaizduose. Naujiena buvo parodyti Druskininkai ir jų gydyklos, kur šiais tarybiniais laikais gydosi daug persivalgiusių ar per daug vodkos paėmusių plačiasąjungiatarybinių piliečių, taigi burliokų...

Narkėliūnaitė parodė savo susuktų amerikiečių lietuvių veiklos kronikų. Čia matėme vienos bažnyčios jubiliejaus iškilmes, Kultūros kongreso vaizdų, minėjimo vaizdelių ir pan.

Trečia filmų dalis buvo sena kronikinė, dabar jau muziejinė filma apie Dariaus-Girėno išleistuves iš Čikagos pakeliui į Lietuvą. Daugeliui tai buvo pirma proga pamatyti mūsų tautos drąsuolius dar gyvus ir pasiruošusius savo rizikingam žygiui.

Bendras filmų įspūdis gan patetiškas. Žiūrovų maža, užgauliojimų ir priekaištų — daug. Aš vis dar nenoriu tikėti, kad Valerija Tysliavienė ar Salomėja Narkėliūnaitė ar Vytautas Širvydas, o ir kiti, mažiau reikšmingi „Vienybės" žmonės, kaip Lapienė, Edv. Šulaitis, Vytautas Zalatorius, Povilas Dirkis ar Algimantas, būtų kokie nors „parsidavėliai" ar kieno nors tarnai. Visa „Vienybės" istorija paaiškės neabejotinai ateityje. Mūsų visuomenės nekantrumas, neatlaidumas ir užsispyręs kietumas visam, kas kvepia nuolaidumu komunistiniam okupantui, yra visai suprantamas, aiškus ir teisingas. Iš to dažnai kyla ir palinkimas lietuviškumą, patriotiškumą, kovingumą laipsniais laipsniuoti, rūšimis rūšiuoti, vis sau didesnę, geresnę rūšį to tautiško susipratimo priskiriant.

Nesu didelis mėgėjas to laipsniavimo, to kio įsigalėjusio mūsų partinėje spaudoje — lietuvis, lietuvesnis, lietuviausias, nelabai prie širdies ir tas savo pačių lūpomis skelbiamas krištolinis, tyrutėlis patriotizmas, taip primenąs bibliška fariziejaus šnektą: „ačiū Tau, Viešpatie, kad aš ne toks, va, kaip anas muitininkas"... Įkyrėjęs ir tas mušimasis krūtinėn abiem rankom, kad, štai, tik mes mylim Tėvynę, tik mes patriotai, o kiti — ar tai šiaip sau neišmanėliai, ar perdėm išdavikai... Vis dėlto gaunamas įspūdis, kad šiandieną „Vienybė" lipa ant labai dar plono ir nestipraus ledo, kad visokie liberaliniai „trečiafrontizmai" nėra nei politine patirtimi pagrįsti, nei gyvenymiškų reikalavimų sukelti. Naudos mažai, o skriaudos daug! Linkėtina, kad nei įveltieji asmenys, nei pats laikraštis nenukentėtų, bet, regis, reikės daug ir nuoširdžių pastangų, kad pasitikėjimas „Vienybe" lietuviškoje amerikiečių visuomenėje būtų visiškai atstatytas.

KRISTUS KĖLĖS

Gražus Velykų rytas, įspūdinga Prisikėlimo procesija, giesmės, varpų gaudimas, pavasario atgimimas kiekvieną nuteikia iš kilmingumu ir džiaugsmu. Daugelis tame įžiūri ir visą Velykų prasmę ir nesistengia giliau pažvelgti į šventės turinį. Išorinės iš kilmės, apeigos ir visa, kas žemiška, yra tačiau tik paveikslas, simbolis, palyginimas, kaip sako vokiečių poetas Goethė. Krikščionis tame mato pačią tikrovę — mirties ir nuodėmės nugalėjimą, dvasios triumfą prieš medžiagą, tikėjimo išpažinimą prieš šaltą abejingumą, neapykantos pralaimėjimą prieš meilę. Dievo laimėjimą prieš sukilusią kūriniją ir piktąjį demoną-velnią. Taip, krikščionybė yra tikroji pasaulėžiūra, arba, geriau sakant, žvelgimas į Dievą, kuri visa, kas žemiška, matuoja Dievo mastu, vertina amžinybės požiūriu ir neįsipareigoja pasaulio tuštybei.

Didžiojo Penktadienio kryžius, Kristaus mirtis, kapas, saulės užtemimas, žemės drebėjimas yra atpirkimo pradžia, kai tuo tarpu Velykų ryto prisikėlimas yra atpirkimo užbaiga, kuri skelbia didįjį džiaugsmą pergalės himnu: „Kristus kėlės! Mirtis krito! Alleliuja!"

Šitas velykinis Prisikėlimo išpažinimas yra mūsų tikėjimo didysis pagrindas. Ir tai nėra fantazija, pagoniškas mitas ar padavimas, bet istorinė tikrovė. Ji pagrįsta aiškiausiais liudijimais ir įrodymais. Pirmasis liudijmas, atneštas Kristų mačiusių moterų, atsimuša į nuliūdusių apaštalų širdis. „Mes tikėjome, kad Jis išvaduos Izraelį... o jau trečia diena kai Jis mirė..." Tai įrodo, kad jie nebuvo lengvatikiai, o šalti faktų vertintojai. Persilaužimas įvyks ta tik kai Kristus stovi jų tarpe, kartu su jais valgo, kalba. Tačiau ir tai neįtikina apaštalo Tomo, kurio tada ten nebuvo. „Kol neįdėsiu savo rankų pirštо į jo šono ir kitas žaizdas, netikėsiu..." Tai didžiausias kritiškumas, kurio gali pavydėti ir kiekvienas mūsų laikų mokslininkas! Tik kai Kristus patenkina ir tą jo sąlygą — ne belieka abejonių, ir džiaugsmo šauksmas išsiveržia iš jo lūpų: „Mano Viešpats ir mano Dievas!"

Taigi, nė vienas istorinis faktas nėra taip gerai ir taip gausiai liudininkų paliudytas, kaip Kristaus prisikėlimas. Per du tūkstančių metų tą faktą liudija tūkstančių tūkstančiai kiekvieno laikotarpio kankinių, išpažinėjų ir tikinčiųjų savo gyvenimu, savo darbais, savo mirtimi. Jo negali paneigti ir pikčiausi bedievių siautėjimai. Jų pyktis ir bejėgis istorinių faktų falsifikavimas dar labiau tai iškelia ir patvirtina. Argi kas kovoja prieš tai, ko nebuvo? Tik velniš ka neapykanta Dievui ir tikėjimui aptemdo jų akis ir protus ir neleidžia matyti tik rosios šviesos.

Bet ir tikinčiųjų tarpe atsiranda nemaža tokių, kuriems šis faktas per daug aiškiai parodo jų nerangumą, silpnybes ir klaidas, ir nors jie aiškiausiai žino, kad Kristus kėlės, betgi jie nesiryžta būti konsekventiškais ir su šv. Tomu išpažinti: „Mano Viešpats ir mano Dievas!" Tai egoistų kategorija, kurie patys save daugiau myli negu tiesą. Tokiems labiausiai tinka tai, ką pasakė šv. Angelus Silesius: „Jei Kristus būtų ir tūkstantį kartų gimęs Betliejuje, o nebūtų gimęs mūsų širdyse — mes būtume amžinai pražuvę... Lygiai, jei Kristus būtų ir tūkstančiais kartų prisikėlęs iš mirties karalystės, o mes pasiliktume kapų lavonais ir nuodėmės tamsybėse, ką mums tai padės?..." Taigi Kristaus prisikėlimas nėra vien praeities istorija, bet dabarties tikrovė. Kristaus prisikėlimas reikalauja kiekvieno mūsų prisikėlimo naujam gyvenimui. O tai įvyksta ten, kur vienas grįžta iš pasaulio, kaip sūnus palaidūnas, suvargęs, išalkęs prie tėvo. Jame Kristus iš naujo prisikėlė. Tai kartojasi tame, kurs sunaikina savyje nuodėmės pančius ir pradeda naują malonės gyvenmą. Jei kas nugali savyje savimylos puikybę, neapykantos, pykčio, kerštо jausmus ir ištiesia artimui pagalbos ranką — tame Kristus kėlės... Ir toji diena, kurią mums tai Viešpats suteikia, yra Velykos! Tegul prisikėlusiojo Kristaus pirmasis sveikinimas apaštalams: PAX VOBIS — RAMYBĖ JUMS, būna ir mums visiems naujo Velykų prisikėlimo sveikinimu!

Roma 1963. **mons. CleRas**

PAMALDOS

BRADFORD — balandžio 14 d., 12,30 v.
BRADFORD — balandžio 21 d., 12,30 v.
ROCHDALE — balandžio 28 d., 11,30 v.
ECCLES — Velykų I dieną, 12.15 val. Išpažintis Did. Šeštadienį, 2.30 val.
BOLTON — Velykų II d., 11 val., St. Patrick's bažn. (Great Moor St.).

LIET. REKOLEKCIJOS

BIRMINGHAM — bal. *11 d., 6 val. vak.* ir bal. 12 d., 11 val. rytą, 21 Park Rd., Mosley.
WOLVERHAMPTON — bal. 13 d., 5 val. vakare. Velykų I d., 11 val., St. John's Sq.
STOKE-ON-TRENT — Velykų II d., 12 v., Tunstall, liet. pamaldos.

Rekolekcijas ir pamaldas praveda kun. Juozas Budzeika, MIC. Kviečiame visus tautiečius!

Kun. S. Matulis, MIC

Populiari knyga

(E) Per nepilnus keturis mėnesius buvo išparduota rusų rašytojo A. Solženicyno knygos „Viena Ivano Denisovičiaus diena" arti milijono egz. Knygoje pirmą kartą Sov. Sąjungoje pavaizduotas koncentracijos stovyklų gyvenimas Stalino laikais.

Persispausdiname naudodamiesi leidėjų — ALSS LF — maloniu sutikimu.

Tautų kapinynas Sibiro tundroje

H. TAUTVAIŠIENĖ

(3)

Baidoko virtuvės tarnautojai dabar pradėjo patarinėti, esą, užbaigus kelionę, pinigai mums būsią reikalingi. Kai kurie savo daiktus pardavė arba iškeitė į produktus, virtuvės darbininkų pavogtus iš mum skir to maisto davinio. Pardavinėjo drabužius, vasarinius batukus, medžiagas ir kitką. Bet buvo laive žmogus „prie pinigo", kuriam viena moteriškė siūlė pirkti vyro drabužius. „Nepardavinėkite, jie jums pravers, pasilaikykite", — patarinėjo šis sąžiningas laivininkas, kuriam teko daug panašių vilkstinių su žmonėmis lydėti į tolimąją šiaurę ir kuris žinojo, koks likimas mūsų laukia.

Nors aiškiai matėme, kokios bus mūsų ateities gyvenimo vietovės, bet vis dėlto daug kas iš mūsų, kaip skęstantis šiaudo, laikėsi melagingų gandų. Vienas čekistas kai kurioms moterims patylomis buvo atskleidęs „tiesą", kad mes, pasiekusios kelio galą, atrasime savo vyrus. Tad taupėme jiems duonos davinio liekanas.

Mūsų palydovai, jauni čekistai, žalsvomis uniformomis, su paslėptais tarnybos laipsnių ženklais, laikėsi nuošaliai, kad negąsdintų moterų, — retai tesirodė mūsų tarpe. Jei buvo reikalas, jie pasiųsdavo jaunesnius pas tremiamųjų grupės seniūną su įsakymais. Kiekvieno baidoko viršutinėje dalyje buvo patalpos, skirtos čekistams. Ten gyveno kai kurios į šiaurę vykusios įvairių profesijų specialistės. Iš tų aukštybių mes dažnai girdėdavome linksmą „čiulbėjimą". Čekistų viršininkas buvo apie 40 metų amžiaus azijato bruožų su bejausme veido išraiška vyras. Alkoholis jiems buvo būtinas, bet jiems vis buvo jo maža. Kartą nakties metu vienas čekistas įlindo į mūsų skyrių, užsirioglino ant 3-čio aukšto narų su miltų maišeliu ir čia klausinėjo, ar kas neturi odekolono. Viena moteris turėjo čekistui reikalingo odekolono ir čia pat davė. Čekistas dalį odekolono mūsų akivaizdoje nugėrė ir nušoko nuo narų, palikęs moteriškei apie 3 kg miltų; jai šie mainai buvo labai naudingi ir netikėti.

Čekistai retkarčiais įsigrūsdavo į jaunų moterų tarpą, grubiai juokaudavo ir meluodavo, sakydami, kad jos greitai susitiksiančios su savo vyrais.

Kai kurios moterų grupės susirinkdavo baidokuose ir tyliai melsdavosi. Kartą susirinko keli šimtai ir sugiedojo „Marija, Marija" giesmę. Tuomet pats viršininkas nusileido laiptais ir atidžiai klausėsi, lyg pats būtų pamaldžiausias.

Mūsų baidoke buvo 15 čekistų. Ir medicinos tarnyba mus lydėjo, bet mums niekas iš jos akių nerodė. Žmonės sirgo ir mirė dėl sunkių sąlygų, dvasinės depresijos ir nepakankamo maisto.

Ir taip iš Altajaus krašto mes, tikrai nežinodami, kur vykstame, pakeliui palikdami mūsų mirusius, tris mėnesius įvairiomis priemonėmis keliavome Sibiro plotais vis į šiaurę ir į šiaurę. Tuo mūsų karavanu so vietų valdžia vežė į šiaurę 2000 tremtinių.

Keletą savaičių vilkikai vilko ilgiausią žmonių prikrautų baidokų ir sielių karavaną. Pagaliau pravažiavome paskutinę apgyventą vietovę — kaimą Bulun; čia buvo to paties pavadinimo administracinis rajonas, o rugpiūčio pabaigoj artėjome prie Lenos upės deltos (žiočių). Lena čia keleto kilometrų pločio su vidury upės riogsančia aukšta uola, vadinama Stolby. Toli kairiajame krante pamatėme vos įžiūrimus namukus. Baidoko virtuvės viena darbininkė pasakojo, kad ten esanti vergų stovykla Stolby. Antras artimesnis upės krantas buvo niūriai kalnuotas ir plikas.

Už Stolby uolos upė išsiskleidžia į akimis neaprėpiamą plotį, kuriame matyti vanduo, plikos salos ir saliukės. Mes buvome Lenos deltoje. Beplaukiant toliau į šiaurę, vienoje saloje buvo matomi maži pastatėliai, o kitoje — į dangų pasistiebę kryžiai. Negalėjome suvokti, kaip čia atsiradę žmonės mirė ir buvo palaidoti plikų salų ir vandens plotuose. Karavanas greit prisiartino prie vienos iš vandens kyšančios smėlėtos salos. Čia buvo atkabinti keli baidokai su lietuvias ir palikti keli sieliai. Likusioji karavano dalis vėl traukė toliau. Vėliau sužinojomė, kad čia buvo steigiamas žvejybos įmonės centras Bykovas.

Po keleto valandų kelionės vilkikas priplaukė prie sekančios salos: ir vėl buvo palikti keli baidokai su žmonėmis ir kitu kroviniu. Šitie žmonės turėjo statyti Tit-Ary žvejybos įmonę.

Buvome naivios, kaip vaikai, ir dar klausinėjome kita kitą, ar ir mums, likusioms, bus tokia pat nauja, gyventi skirta, vietovė. Sunkiai įsivaizdavome, kad čia galėtų gyventi moterys su vaikais, mūsų seneliai ir liguisti žmonės, be tinkamos aprangos; čia, kur nėra nei gyvenamų namų.

Ypač sunku buvo motinoms, kad jos be mažiausio pasipriešinimo atvežė savo vaikus į šią žiaurią šiaurės dykumą.

Dar keletą valandų, neskubėdami, pro salas plaukė tolyn į šiaurę likusieji baidokai. Pro mus, taip pat neskubėdami, plaukė šiaurės jūron pavėlavusieji ledo gabalai.

Pagaliau, ilgokai manevravę, vilkikai ir vėl prišliejo sielius ir baidokus prie salos su aukštais krantais. Čia juos palikę, patys nuskubėjo toliau. Čekistai išlipo ir nuėjo į salą. Šios vietovės vaizdas prašoko visus mūsų net blogiausius įsivaizdavimus. Tarp mūsų buvo žmonių, kurie niekados nebuvo išvykę iš savo gimtojo krašto apskrities ribų ir nieku būdu neįsivaizdavo ir nepagalvojo apie tolimosios šiaurės gamtą. Čia tai ir buvo Trofimovskas, kur ir mes turėjome išlipti.

Buvo rugpiūčio antroji pusė, bet jau pūtė šalti, žvarbūs vėjai. Salų smėlėtose pakrantėse matėme ledo sluoksnius. Ar buvo rytas, ar vakaras, sunku buvo atskirti. Buvo šviesi diena, o visur aplinkui — pilkos salos, pablyškusi saulė ir beribiai vandenys.

Pradedant kelionę, kaip minėjau, iš mūsų tarpo išsirinko seniūnus, per kuriuos gaudavome visus įsakymus. Dabar gavome įsakymą kuo skubiausiai išeiti iš baidokų. Kaip visur ir tuomet: „Bystro, bystro", — „greit, greit" — garsėjo įsakymas. Nebuvo ko paklausti, kodėl mus čia atvežė. Ar čia galima bus gyventi?!...

Blogai įtaisytais perėjimais ir tiltukais iš baidoko į baidoką su vaikais prie rankos ir ant rankų, tempdami ryšulius su apverktinai skurdžiu turteliu, susikūprinę žmonės skubėjo į statų krantą — naują „gyvenimo" vietą. Po ilgiausios kelionės, blogo maitinimo ir po tiek dvasinių ir fizinių kančių linko kojos, bet reikėjo skubėt. Bejėgius ir ligonius išnešę į krantą suguldėme ant smėlio. Saloje buvo keletas trobesių su naujai pastatytu sandėliu ir judą žmonės, bet jie viskam jau buvo tiek abejingi, kad nekreipė dėmesio į tik ką atplaukusį karavaną. Klausėm juos, kas jie ir kaip čia pateko; pasakojom jiems apie sunkią mūsų kelionę. Tai buvo Leningrado apylinkių kolchozų suomiai ir miestiečiai iš tų pačių vietų. Juos žiemos metu neapšildomuose vagonuose atvežė į Sibirą, o pavasarį išskirstė pagal Lenos krantus, kur jie kirto miškus, ruošdami sielius. Ant tų jų pačių paruoštų plikų sielių jie su moterimis ir vaikais čia keliavo apie 1500 km.

Pasakojo, kad jie dalį savo artimųjų palaidojo taigoje ir Lenos pakrantėse, kad dabar jų tarpe daug paliegusių.

Besiklausant suomių pasakojimų ir esant šioje be jokios išeities padėtyje, daugeliui mūsų moterų pairo nervai: jos garsiai verkė, vaitojo, isteriškai reikšdamos apmaudą ir kerštą prievartautojams. Bet niekas jų žodžių neklausė ir į juos nereagavo, tik žuvėdrų būriai, sukdamiesi apie mūsų galvas, atrodė, kažin ką mums pasakojo, bet jų šnekos mes nesupratome.

STATOME ŽUVIES PERDIRBIMO ĮMONĘ (RYBOZAVOD) TROFIMOVSKIJ

Mums atvykus, Trofimovsko saloje dabar jau buvo sutelkta apie 2500 žmonių: apie 1000 lietuvių, 35 Lietuvos žydai (didesnė dalis Lietuvos žydų, plaukusių mūsų karavanu, buvo nuvežti į Bykovą), buvo dar 800 suomių, anksčiau atvežtų iš Lenin grado apylinkių kolchozų, ir šiek tiek jakutų, priklausančių čia esančiam jakutų žvejybos kolchozui.

Šiame krašte ilgai galvoti bei jausmams pasiduoti neleidžiama. „Maskva nepaiso ašarų", — dažnai girdėdavome kalbant. Įsakinėjo skubėti, žadėdami, užbaigus kelionę, gerą maistą. Čia išdalijo maisto davinį visam mėnesiui: baltų sausainių, sviesto, mėsos, cukraus, vaikams po truputėlį džiovintų vynuogių; žadėjo duoti žuvies, muilo. Produktai buvo iš Amerikos, juos pardavinėjo už *pinigus, arba davė kreditan*, atskaitant skolą iš būsimojo uždarbio. Tokių produktų Altajaus krašte nei sovcho zuose, nei miškų darbovietėse negaudavome. Atrodė, kad čia nebadausime — vaikai ir paliegusieji atgaus jėgas. Valgėme ir laikinai pamiršome, kad privalome taupyti, nes tai, ką gavome, buvo skirta visam mėnesiui; užmiršome, kad esame Arktyje.

Laukėme, kaip buvome įpratinti Altajuje, susirinkusių su ilgiausiomis prakalbomis, grasinimais ir pamokymais, kaip reikia dirbti ir ko iš mūsų reikalauja darbininkų valstybės vyriausybė. Bet mes dar nematėme nė vieno viršininko. Direktorius tik kartą pasirodė didesniame moterų būryje, trumpai prašneko, griežtai pareikalavo iškrauti laivus ir įsakė iš lentų statyti sau pastoges. Besiklausant tos jo kalbos, šiaurys atpūtė tiršto ir limpančio sniego. Direktorius, apysenis vyras, nors vilkėjo gerais kailiniais, atsukęs pūgai nugarą, sušuko: „Kovokite, jei kas nenori kovoti, tas temiršta!" Taip šūktelėjęs, direktorius nuėjo.

Bet kaip kovos mūsų senukai, vaikai ir visi tie, kurie tik vasarinius drabužius teturėjo? Kirvių ir piūklų aiškiai buvo permaža. Greit pasirodė darbų vedėjai ir klausinėjo, ar kas iš atvykusiųjų neatsivežė savo kirvių bei piūklų.

Vilkome iš laivų lentas į salą, statėme pastoges be kirvių ir be vinių.

Mūsų pastogėje susitelkė 40 asmenų: 7 vyrai, keli jaunuoliai, 8 vaikai (nuo 10 mėn. iki 10 metų amžiaus) ir būrys moterų. Laimingi buvo tie, kurie turėjo daugiau aprangos. Ant žemės klojame lentas guoliams. Ilga ir šviesi diena baigėsi. Sugulėme naujoje vietoje tylūs, kaip po pagirių, kiekvienas su savo mintimis. Kai kurios moterys guldamos sunkiai atsiduso. Motinos dar ilgai klostė ir šildė savo vaikus.

(Bus daugiau)

VARLIŲ KARALIENĖ

VIK. IGNAITIS

Sako, kartą susiginčijo gyvuliai. Katytė tvirtina, kad jai maloniausia pagauti pelytę, gaidys — kad jam maloniausia sulesti miežio grūdelį, o ožys — kad jam maloniausia sukrimsnoti sodraus šieno žiupsnelį.

O kas maloniausia vaikui, ypač tada, kai mamytė nupraususi jį velka švariais nakti niais baltinėliais ir, sukalbėjus vakarines maldeles, guldo į lovelę? Apklosto, kad naktį nesušaltų, išbučiuoja jo rausvus skruostelius ir palydi sapnų karalystėn.

Ar gali būti tam lepūnėliui kas nors maloniau tada, kaip graži graži mamos pasaka? Pasaka apie pelenę, kuri sužavi karalaitį, apie vargšę Sigutę ar apie nelaimingą Joniuką, kurį ragana paverčia avinėliu.

Mama pasakoja savo angeliukui pasaką, o jis klausosi, džiaugiasi didvyrių pasiseki mais ir gailisi tų, kuriems kas nors nesiseka. Klausosi, nejučiomis pradeda merktis jo akutės ir... Mama nutraukia pasaką, dar kartą apklosto, pabučiuoja į veidelį ir palieka jį, bet jau sapnų karalystėje.

Jau nekalbant apie kitas geras pasakų ypatybes, vaikai pergyvena jas. Kartą, nuėjęs į mokyklą, radau kažkuo susirūpinusi ponų Bružinskų Algį.

— Labą rytą, Alguti, — pasisveikinau.

Jis man nieko neatsakė. Atsistojęs prie gonkelių ir galvą nuleidęs, kažką galvojo, o gal sprendė kokią didelę problemą.

— Žinai, ponas mokytojau, ragana Bebenčiuką suėdė, — pagaliau prabilo Algis. — Tai aš ir galvoju, kaip ten galėjo būti. Manęs ragana būtų nepagavusi. Aš būčiau pabėgęs.

Ir Algis pradėjo bėginėti po kiemą. Jis demonstravo, kaip būtų bėgęs nuo raganos.

Lietuvių tauta turi daugybę gražių pasakų. Kai kas bandė jas surinkti, sutvarkyti ir atiduoti plačiajai skaitančiųjų visuomenei. Kai kas bandė jas net ir suleiliuoti.

Pasakas eiliavo ir rašytojas Kostas Kubilinskas, pasilikęs sovietų okupuotoj Lietuvoj. Jis buvo pasiryžęs sueiliuoti net 1000 pasakų, bet nespėjo, nes komunistų partija peranksti jį numarino.

Kostas Kubilinskas sunkiai ėjo per gyvenimą. Jo tėvai neturėjo tiek ištekliaus, kad galėtų pakankamai aprūpinti bent būtiniausiais gyvenimo reikmenimis. Dar mažą tėvai išleidžia pas ūkininkus gyvulių ganyti, kad pats savo darbu galėtų pelnytis duonos. Vėliau svetimų padedamas mokosi. Dar vėliau, kada, rodos, savo darbu galėtų pelnytis duonos ir laisviau kurti, okupantai uždeda savo leteną ir suvaržo jo polėkius.

Kubilinsko poezija nesiderina su jo gyvenimu. Jo žodis lengvas ir lankstus.

Einu, lengvai pasiramsčiuodamas
Minties žaisminga lazdele.

Kubilinskas nekartą gavo pylos, ypač tada, kai dirbo Genio redakciniam kolektyve, kad nepakankamai garbina partiją ir Lietuvos okupantą. Mat, jiems neužtenka gražių poezijos posmų. Jiems reikia propagandos. Užtat Kubilinskas ir skundėsi:

Virš mėlsvo ežero žuvėdra
Plasnoja baltu sparneliu.
Einu per liaudies žemę giedrią
Ir dainuoti negaliu.

Tad Kubilinskas dainuoja pasakas. Tas pasakas, kuriose nei partijai, nei okupantui vietos nėra.

Ir Kubilinskas buvo vaikas, kaip ir mes visi kiti. Jis atsimena vaikystės dienas, kai tuo tarpu daug kas mūsų jas užmiršo. Jis žino, kad ne visos mamos seka pasakas ir ne visiems vaikams. Kai mama labai užim ta, o jos mažylis niurzgia pasakos, ji dažniausiai pasako sąlygą:

— Jei būsi gerutis, tai papasakosiu.

Užtat Kubilinsko mama ir pasakoja:

.....ne bet kam,
Tik labai geriem vaikam.

Paskutinis Kosto Kubilinsko pasakų leidinys — Varlių Karalienė išleistas jau po jo mirties 1962 metais. Tai sveikintina ir visų lietuvių vaikų laukiama knyga, nežiūrint, kur jie bebūtų: ar okupuotoj Lietuvoj, ar raudonojo siaubo išblaškyti po visą laisvąjį pasaulį. Varlių Karalienė laukiama dar ir dėl to, kad joje nėra jokios propagandos.

Kubilinskas žino, kad kaime didžiausi pasakoriai yra mama, senas dėdė ar sena močiutė ir skerdžius. Vaikai esti paprastai smalsūs, ir jie žino, kad tie žmonės jiems papasakos ką nors. Užtat Varlių Karalienės pasakas pradeda ne mama, bet senas skerdžius, nelyginant Krėvės Lapinas, kurį vaikai labai mėgo. Jį pasitikdavo, kai jis gindavo gyvulius namo, ir išlydėdavo, kai jis gindavo gyvulius į ganyklą.

Kubilinsko skerdžius gal ir nepanašus į Lapiną, nes jis negąsdina vaikų, bet jis vis tiek mėgiamas už gražias pasakas.

Senas skerdžius papartyne
Pynė kraitę žilvitinę.
— Baik, seneli, pinti kraitę
Ir paseki pasakaitę!—
O senelis ūsą riečia
Ir vaikus ratelin kviečia...
Atsisėda ant kelmuko
Ir pypkutę užsirūko.

Vaikai susėda apie skerdžių rateliu, o jis dar papučia dūmą, kuris raitosi apie ausis, ir pradeda pasaką:

Aukštą aukštą
Tartum šaukštą...
Ilgą ilgą
Tartum smilgą....

Kubilinsko pasakos lengvos ir lengvai skaitomos. Jo pasakų žodžiai parinkti ir su dėstyti taip, kad lengvai seka vienas kitą. Jie skamba, kaip muzikos aidai, ar čiurlena, kaip skaidraus upelio srovė saulės bliz gančioj šviesoj. Pasidarytų bangos, jei į tą srovelę įmestum akmenį, ir nutrūktų visa pasakos pynė, jei iš jos išimtum vieną žodį.

Jei dukrelę
Gandras duotų,
Ji senelę
Užvaduotų;
Ji paduotų
Man geldelę,
Pašukuotų
Man galvelę...

Pasakos paprastai laimingai pasibaigia. Taigi ir senukus aplankė gandras, ir jie džiaugiasi užvadėlių susilaukę.

Susikibę už rankelių,
Jie priėjo prie senelių:
— Štai, seneli, tau berniukas
Atriedėjo, kaip žirniukas!
— Štai, senele, tau mergelė
Atriedėjo, kaip pupelė!

Bet ir pasakose atsiranda kartais ir visai rimtų kliūčių ar net piktos valios, nelyginant imtų kas nors ir padėtų didelį akmenį ant lygaus gražaus kelio. Taip ir čia atsitiko: ponas panoro vaikučius sau pasiimtinusipirkti.

— Neparduodu...
Ką? Nenori šimto gražių?!
Aš juos veltui parsinešiu.

Pabaiga laiminga, kaip ir visose pasakose. Pono kaulelius žirgai išbarsto laukuose, o vaikai?

Sako, jie jau dideli
Ir gyvena netoli,
Tai užeikite, prašau...
Kur gyvena?
Pamiršau.

Gražios žodžių srovelės bėga per visą knygą. Ir ko čia vaikų vaizduotė neranda? Štai našlaitė, kurią pamotė ragana išvarė iš namų. Ją užjaučia visi gerieji Dievo tvariniai.

Traputės
Žibutės
Jai mirksi prie tako
Ir švelniai
Pakalnėj
Kuždėdamos sako.

Kitoj vietoj Joniukas, kurį ragana avinėliu paverčia, su sesyte Elenyte rauda prie savo tėvų kapo. Vėliau keliauja į pasaulį, nes tėvų namuose vietos jau nėra: ragana ten viešpatauja. Šitoj pasakoj taip pat viskas laimingai pasibaigia: karalaitis veda Elenytę ir kelia puikias vestuves:

Pasodino prie savęs
Ir iškėlė vestuves,
Nematytas,
Negirdėtas,
Midum lytas,
Cukrum sėtas...

Pasaka nebūtų pasaka, jei nepasidarytų koks nors stebuklas. Senukai neturi užvadėlio. Senelis lipina molio motiejuką ir:

Egi ir atgijo
Motiejukas štai! —
Rankom apsivijo
Kaklą jo karštai...
Pabučiavo senį,
Senei skruostan — papt...
Iš to džiaugsmo senė
Nuo krėsliuko — lept...

Pasakų pasaulis pilnas nuostabių seniems žmonėms, tiesiog neįsivaizduojamų reiškinių ne tik žmonių, bet ir gyvulių pasaulyje. Ar kas nors matė ar girdėjo, kad varlytė tekėtų už karalaičio? Kitaip yra su vaiko vaizduotės pasauliu. Jis mato varlytę, pasipuošusią balta vestuvių suknia ir ženginčią prie altoriaus. O šalia ne taip sau koks nors bernužėlis, bet karalaitis. Būtinai iš auksinio dvaro arba iš gintarinių rūmų.

Vestuvės neįsivaizduojama be muzikos. Varlytės vestuvėse muzikantai nėra eiliniai žmonės, bet svirpliai. Jie groja dideliais ir mažais muzikos instrumentais.

Kai svirpliai užgrojo,
Varlės išsižiojo...
Stebis zuikiai:
— Šitaip puikiai
Dar niekas negrojo!

Pasakų pasaulis nemėgsta vilko ir jo nie kuomet neužjaučia. Gal būt, dėl to, kad jis yra pasalūnas ir daug kam skriaudos pada ro. Jau pačioj pasakos įžangoj Kubilinskas štai kaip nupasakoja tas nuotaikas:

Seku seku pasaką.
Vilkas rijo ašaką,
Aukštą aukštą tartum šaukštą...
Ilgą ilgą tartum smilgą...
Rijo rijo ir suspigo:
— Ašaka gerklėj įstrigo!

Vilkas ir šiaip bando ir taip bando ištraukti iš gerklės ašaką, bet negali. Prisišaukia mums pažįstamą paslaugųjį rainiuką. Šis apžiūri vilko gerklę ir:

Vilko gerklę apžiūrėjęs,
Murkia rainius patarėjas:
— Neprarysi, nėr ko kaukti.
Reikia ašaką ištraukti.

Knyga baigiama pasaka, kaip gudrus pie menėlis apgavo milžiną. O to milžino būta nepaprasto:

Aukštame kalne nuo seno
Drūtas milžinas gyveno —
Liepsnabarzdis,
Rudabarzdis,
Visas kailiais
Apsikarstęs,
Debesim apsivyniojęs,
Samanom apsamanojęs.

Piemenėlis neišsigąsta to milžino. Jį nugali savo gudrumu ir ramiai toliau savo gy vulėlius gano.

Piemenėlis po egle
Groja beržo tošele
Ir nebijo tarp kalnų
Liepsnabarzdžių milžinų.

Ir taip per visą knygą seka pasaka po pasakos, viena gražesnė už kitą. Ten jų sudėta iš viso penkiolika: 1. Berniukas Žirniukas, mergelė Pupelė, 2. Pagiežula žiežula, 3. Joniukas aviniukas ir sesytė Elenytė, 4. Molio Motiejukas, 5. Gobšė, 6. Varlė Karalienė, 7. Nepraustasis, neskustasis, nekirptasis katinas, 8. Gumbas, 9. Striukis beuodegis, 10. Vėžlio mokslas, 11. Vilkas rijo ašaką, 12. Kanapių ryšelis, 13. Piemenėlis Trivainėlis, 14. Vilko duona ir 15. Liepsnabarzdis Rudabarzdis.

Knygą iliustravo Algirdas Steponavičius. Kai kam gali ir nepatikti jo piešiniai. Jie atrodo grubūs. Bet šiai knygai labai tinka, o vaikų pasauliui lengvai suprantami. Man atrodo, kad vaikai tik džiaugsis jais.

Pasakų saulutė, aviniukas su sesyte Ele-

(Nukelta į 4 psl.)

NAUJASIS ŠV. RAŠTO VERTIMAS

Seniai jau lauktas Šventojo Rašto vertimas. To vertimo pirmąją dalį, Naująjį Testamentą su Psalmėmis, išleistą Britų Bibli jos Draugijos Londone, jau galima įsigyti American Bible Society, 450 Park Ave, New York 22, New York; 310 N. Michigan, Chicago, Illinois, ir visoj eilėj lietuvių kny gynų. Viso Šventojo Rašto išleidimo galima laukti po 3-4 metų. Naująjį Testamentą naujai iš graikų kalbos vertė kun. Algirdas Jurėnas, Harvardo Universiteto dok torantas, kuris šiuo metu iš hebrajų kalbos verčia Senojo Testamento dalį. Vertimas atliekamas bendradarbiaujant visų Amerikos lietuvių evangelikų bažnyčių ats tovams dvasininkams.

Naujasis Šventojo Rašto vertimas turi tikslą patarnauti ne tik vien lietuviams protestantams, bet ir aplamai visiems lietuviams. Vertimas išleistas gera lietuvių kalba. Juo stengiasi tiksliai išreikšti hebra jų ir graikų teksto prasmę. Prie vertimo nepridėta jokių komentarų, išskyrus tekstinių variantų pastabas, kaip kad daroma ir kituose naujuosiuose Šventojo Rašto leidiniuose. Tuo būdu vertimas pasidaro priimtinas visų konfesijų lietuviams, norintiems tiksliau pažinti Šventojo Rašto šaltinių mintį ir dvasią.

Tiesa, tai ne pirmutinis Biblijos vertimas į lietuvių kalbą. Prieš kelis šimtus metų evangelikai kunigai, pasinaudodami prof. Jono Bretkūno vertimu, padarė Šventąjį Raštą prieinamą lietuviams. Šventasis Raštas lietuvių kalba buvo išleistas daug kartų; jo laidos daug kartų buvo taisomos. Savo laiku šitos laidos atliko savo uždavinį. Iš tų laidų pasisemta daug dvasinės stiprybės. Bet kaip vystosi ir kinta kiekviena gyva kalba,taip kinta ir lietuvių kalba. Šventojo Rašto vertimo tikslas yra patį vertimą taip paruošti, kad jį galėtų suprasti ko didžiausias skaitytojų skaičius.

Lietuviai katalikai irgi yra nuveikę didelį darbą Šventojo Rašto vertimo srityje. Be vysk. Giedraičio pastangų, didelį darbą atliko arkiv. J. Skvireckas, kuris į lietuvių kalbą išvertė visą Šventąjį Raštą. J. Skvirecko vertimo ypatingos žymės tai geras žodžių parinkimas ir pats sakinių lietuviš kumas. Reikia tikėtis, kad J. Skvirecko ver timas kada nors bus išleistas viena knyga; ligi šiol jis buvo leidžiamas atskirais to mais. Versdamas Šventąjį Raštą, J. Skvi reckas vadovavosi lotyniniu Vulgatos teks tu ir tik komentaruose patį vertimą dažnai palygina su graikų ir hebrajų tekstais. Mūsų dienomis katalikų mokslininkai rodo tendenciją gręžtis nuo Vulgatos į originalinių kalbų tekstus ir jau kai kuriomis kal bomis yra išleidę eilę vertimų, nebesekančių vien Vulgata.

A. Jurėno vertimas atliktas iš originalių kalbų, naudojantis pačiais naujausiais Biblijos tyrinėjimo rezultatais ir komentarais. Vertėjas stengiasi ne tik tiksliai perduoti originalo mintį, bet ir stilių, kaip tai ryšku Psalmuose. Tuo būdu senovinė hebrajų poezija lietuvių kalboje įgauna skam bią, poetišką, vietomis galingą išraišką. Pats vertimo darbas pasižymi dideliu kruopštumu; kiekvienas žodis parinktas taip, kad atitiktų originalo žodžių reikšmę ir išreikštų tą mintį, kuri pasakoma hebra jų kalba.

Vertėjas savo darbu nepretenduoja į tobulumą ir tikisi, naują laidą leidžiant, ją patobulinti. Vertimo vertė glūdi tame, kad jis atitinka originalus ir kaip galima tiksliau išreiškia originalo mintį lietuvių kalba. Jei palyginti šitą vertimą su buvusiais vertimais, tai ryškiai matyti didelė pažanga. Dėl šito vertimo turėsime progų daugiau vertinimų išgirsti. Bet jau dabar gali ma Šventojo Rašto naująjį vertimą taip skaityti, kaip jį gali skaityti kultūringų tautų žmonės, kurie pasirūpino tinkamu Šventojo Rašto vertimu į jiems gerai suprantamą kalbą.

(J.P.)

UGNIS IR VANDUO

K. BARĖNAS

(IŠTRAUKA)

Tai kai vandenį pašventino, Kriukas sto vėjo prie kubilėlio ir laikė lazdą ir kabarkš tavo vis į tą pusę, kur mėgino kišti nagus kuris nors nekantriausias murzius.

— Palauk, palauk, suspėsi, toli dar vakaras, — ramino jis, o paskui, kai nuėjo kunigas, dviems patiems nekantriausiems išverstakiams truputį užsiekė lazda. — Nekišk nešvarių nagų, nekišk! Aš pats pasemsiu.

Jis sustatė visus į eilę. Pripuolė prie kubilėlio dvi moterys, ir jau vanduo suburbuliavo į jų butelius, tik Kriukas greit atsigrįžo ir dūrė vienai lazda į nugarą. Kita iš išgąsčio panarino butelį.

— Į eilę, moterys! — sušuko Kriukas.

— Mano buteliukas paskendo...

— Sakau — į eilę! Paskui atrasim.

Moterys atsistojo gale ir burbėjo. Lazda bakštelėti vaikai išėjo iš eilės ir priėjo artyn. Jis atsargiai sėmė vandenį, pilnus butelius grąžino ir ranka tekštelėjo iš šalies priėjusiam vaikui, kuris jau pats bandė narinti butelį.

— Reiks pasakyti klebonui, — atsiliepė iš eilės galo moteris.

— Pasakyk. O ką gi tu sakysi, jei klebo nas šitaip liepė?

Dar prieš pamaldas Ignacas matė savo seserį Stasiūnę. Tada persimetė pora žodžių: mama sveika, tėtė sveikas, tik mažasis broliukas kosėja, ir gerai, kad Ignacas pareis nors vienai dienai, nes du kiaušinius mama išvirs ir jam, taip jau nutarė. Stasiūnė stovėjo eilėje dar gerai už Ignaco, rankoje laikė degančią kempinę, o antroj tuščią butelį. Ignacas prie ugniakuro nuėjo jau su pilnu buteliu. Jis pūkštė smilkstančią kempinę ir laukė, kol Stasiūnė gaus vandens.

Kai jis kilstelėjo akis į eilę ir į vandenį dalijantį Kriuką, tai Stasiūnė jau žingsniavo į jį, dešinėje laikydama rūkstančią kempinę, o kairėje stengdamasi patogiau suimti butelį. Du susilaižę piemeniūkščiai kažką sakė Stasiūnei ir abu stengėsi įsikibti į jos apsiaustėlį. Besigraižiodama išsigandusi ji prabėgo brolį, o tada žnegtelėjo žemėn vienas užpuolikų, net aiktelėdamas. Ignacas pakišo jam kojų. Ak, tai Vankiukai, šitas šlakuotasis Celestinas ir išsižiojęs Pijus (taigi jiems vardus tuos nežmoniškus parinko Šeberkštys; Pavandenės parapijoj šitokiais vardais dar niekas vaikų nekrikštijo, ir Gervydų moterys pradžioj juokėsi, kol įprato, nors šlubis tvirtino joms, kad čia gražiausi vardai — vienas šventojo, o kitas net kelių popiežių, taip pat kelių šventųjų vardas; kad jos aprimtų ir kad jis galėtų apginti savo pasirinkimą, jis pas kui vaikščiojo pakiemiais, ir kur tik iškildavo kalba dėl Vankienės vaikų, jis išsitraukdavo iš tarbos šventųjų gyvenimus ir dar kitą tokią storą knygą, abi odos nugarėlėmis ir kampais, tas pačias, kurias seniai jis buvo pardavęs kalviui Smėliūkščiui, kai dar platino spaudą, o dabar pasiskolino iš jo).

Tai čia tas Pijus dabar drybsojo išsitiesęs ir vis taip išsižiojęs, kaip ir visada, o jo vandens butelio kiauras šonas. Krisdamas jis pilvu prispaudė butelį, stiklas cink telėjo į akmenuką, rodos, nedidelį ir nematomą žolėj ir sutrenkė pilvą. Išraiška Pijaus labai verksminga, tartum butelys būtų išnešęs jam visą pilvą. Kilstelėjęs galvą, jis ranka griebiasi pilvo, bet ten tik šlapia — švarkutis šlapias, o ruožais ir kelnaitės, ir jo veide išnyksta skausmas, o staiga ateina išgąstis ar gėda, nes vaikai palieka kubilėlį ir netvarkingai subėga po ta didžiąja liepa ir apsupa Pijų, ir Ignacą, ir Stasiūnę, ir Kriuką, ir pačią liepą (dar vienas apkabina liepą ir sukasi aplink ją), net ir tos dvi moterėlės paeina artyn, bet tuoj sugrįžta prie kubilėlio ir skubiai murkdo butelius.

— Kam tu jį? — pradeda tardyti Kriukas.

— O kam jis pešioja mano seserį? — sako Ignacas.

— Bet tu žiūrėk, kiek čia bus šukių! Ne, nedaug tebus, — jis mato jau, nes Pijus atsikėlė. — Dabar Vanka neturės šventinto vandens. Kas turit du butelius? O jūs, sakiau, pačios nekiškit nagų! — sušuko jis, prasiskindamas pro vaikus kelią ir grįždamas prie kubilėlio. — Gėda! Suaugusios moterys, o lenda pikčiau už mažus vaikus. Sakyčiau, kad būtų maža to vandens!

Dabar jis greičiau tik burbėjo, lyg įsivirusi košė, kuriai įsiplepėjusiai tereikia ma žo degančio šakaliuko ar trupučio žarijų, kad paviršiuje šokinėtų maži ugniakalniukai. Kriukui pyktis praėjo su pirmuoju rik telėjimu, o toliau nebebuvo nė ko jau bešūkaloti, nes abi baltom skarelėm moteriškės sparčiai nuspaudė šventorium už bažnyčios į užpakalinius vartelius.

— Vandens užtenka, — dar jis kalbėjo, — o, va, nori vis savo nagus visam kubile pamirkyti!

Jis vėl samstė vandenį. Vankiukai atsigrįždami nudrožė gatve. Tik Celestinas vėdavo rūkstančia kempine, o Pijus nebeieškojo jau kito butelio. Pamatęs tarp vartelių stovintį brolį, jis nebesidairė, bet nubėgo tiesiai į jį ir gatvėje net pralenkė, o tik paskui, maždaug ties Sabakonio troba, palaukė Celestino. Jis buvo bailus, tas Pijus, ir motina dažnai jį išsižiojėlių vadindavo, o kai Ignacas ganė Gervyduose, Celestinas grumstais apmėtydavo piemenis, tas šlakuotasis, tas rudaplaukis, tas lieso veido ir kiek aukštėlesnis už brolį. O Pijus, juodas, patežusio veido ir storulis, šalia brolio stovėdavo savo motinos darže ar ant statinių tvoros pasilipęs, kol Celestinas užkabindavo praeinančius vaikus. O kai grumstas ar akmenukas atzvimbdavo į jų pusę, Pijus strimagalviais pabėgdavo ir pasislėpdavo. Jei Celestinas ką nors užkabindavo gatvėje, tai brolis nelaukdavo, kol paliestasis užsimos: jis sprukdavo neatsigrįždamas, ir gervydiškiai pažindavo jį iš to tik vaikams težinomo garso, kai jie išsigandę bėga ir inkščia, ir tas garsas, kojų statant vis pertraukiamas, labai panašus į nar-nar-nar.

O Ignaco jis bijojo, kaip ugnies, nes tas turėjo gana taiklią ranką ir kai jau taikydavo, tai greičiau ne Celestinui, o jam, nors jis ir nieko nebūtų padaręs.

Jie, tikriausia, nebūtų užkabinėję Stasiūnės, jei būtų užmatę Ignacą. Tik ta viena mergaitė ir telaukė vandens visoj eilėj, tai ir bus užėjęs jiems noras pastumdyti ją ir papešioti.

— Aš tave palydėsiu, — tarė Ignacas seseriai, kai Kriukas su vaikais grįžo prie kubilėlio.

— Iki namų?

— Ne, iki Gervydų.

— Aš pareisiu ir viena. Paupiu eisiu.

— O gal ir jie eis paupiu, iš kur žinai?

Taip, tuo keliu jis visad eidavo, kai dar pats nešdavo namo ugnį ir vandenį. Jis visad bijodavo Kalvėnų dvaro šunų. Tegu nešdavosi lazdelę, bet visada bijodavo. Kai užpuola iš visų pusių, tai nebežinai nei kurio gintis, o čia dar vandens butelys ir deganti kempinė kliudo lazdai dorai judėti. Tik jei Velykos būdavo labai ankstyvos, tai Ignacas negalėdavo eiti pagal Vandenę, nes ten telkšodavo neišbrendamos balos, viena tuoj netoli dvaro, todėl jis sukdavo keliu, klampodavo purvu, lodydavo šunis, bijodavo, bet eidavo. Tik jei kartu su juo pasitaikydavo Didžgalvio Domininkas, tik tada jie drąsiai žengdavo per dvarą ir leng vai atsigindavo šunų.

Šiemet Velykos apysausės, ir jis su Stasiūne suks paupiu, šunų nelodys, tik pereis tiltą. Kelio kraščiukai pradžiūvę, nors giliosios pravėžos dar pilnos vandens. Stasiūnė prisėda patvoryje ir nusiaus kojas. Apsiavusi paėjo iki klebono žemės, ir čia vieversys čiru, čiru, čiru, čiru, tartum primindamas jai, kad dar bateliai ant kojų. Ji tik atsisėdo, kai bumptelėjo grumstas ir apiro jai po kojų. Ignacas pašoko ir sužiuro: iš už krūmelių atlėkė! Ten toliau, kur prasideda klebonijos dobiliena, išsikerojęs kėpso karklynas. Va, jau Pijus rūksta per dobilieną į alksnyną, į Pavandenės ganyklas! Tuo metu atlekia antras grumstas ir šiupteli Ignacui į pilvą.

— Laikyk ugnį, Stasiūne! — šaukia jis, atgalia ranka mesdamas jai degančią kempinę ir šokdamas bėgti į karklyną. Sudunksi pirmieji jo šuoliai, bet minutėlei nutyla.

— Ir vandenį, va!

Stasiūnė atsikelia, pagriebia kempinę, sudeda į krūvą abu butelius, stovi ir žiūri, kaip iš už karklyno pakilęs Celestinas nulekia paskui Pijų, o paskui jį vis greičiau ir greičiau strykčioja jos ilgasis brolis. Celestinas ties dobilienos viduriu atsigręžia pasižiūrėti, nes jis, tur būt, jau girdi bėgimą: Ignacas jau gerai už karklyno! Dar do bilienoje, prie pat ganyklų, jis pasiveja Vankiuką, šokantį per tvorą jau, sugriebia jį už kojos, nutempia atgal į dobilieną ir sudribusiam vieną vienintelį kartą užsemia į veidą.

Grįžta jis užduseęs ir neskubėdamas, bet vis ristele. Iš paskos skuba ir Celestinas.

— Ignacai! — sušunka išsigandusi Stasiūnė.

Akmuo atsimuša jam į blauzdą. O Celestinas jau kuria atgal į ganyklą.

— Vagis! — sako Ignacas ir su seserim šlūbčioja keliu. Tik prie Vandenės jis pasitaiso: — Mušeika! Vagis tai ne vagis; mušeika.

FILATELIJA IR ISTORIJA

Chicagoje (7742 So. Troy St., Chicago 52, Ill.) leidžiamas E. Petrausko redaguoja mas Filatelistų Draugijos biuletenis „Lietuva" kas numeris pateikia įdomių lietuviškų duomenų ir samprotavimų.

Persispausdiname čia ištrauką J. Ž. straipsnio, išspausdinto biuletenio Nr. 10 (78).

Lietuva savo ženklų laidose vienaip ar kitaip pabrėždavo savo teises į Vilnių ir ilgesį jo. Išskyrus tai, ženklai apskritai nebuvo naudojami propagandiniams tikslams ir gal net nebuvo žiūrima į pašto ženklus, kaip į propagandinę priemonę.

Tačiau dabartiniu metu Lietuvos ženklai atlieka daug didesnį propagandinį vaidmenį, negu daug kas iš mūsų tai įsivaizduoja ir įvertina.

Jeigu kas kur spaudoje ar kokioje prieš rinkiminėje kalboje bent kiek sumini Lietuvą, tai mes džiaugiamės lyg „geležėlę radę". Visa mūsų spauda apie tai rašo su ištęstais komentarais. O pašto ženklų katalogai, dideliu tiražu leidžiami, metai iš metų mini Lietuvą.

Jeigu spauda ir įvairūs politikieriai dažnai suserga įvairiomis „appeasement" ligomis, tai katalogai tokių ligų nepripažįsta.

Be to, įvairūs aukcijonai periodiškai leidžia savo katalogus, kuriuose visuomet užtiksime ir Lietuvą. Žinant, kokiu tiražu tie katalogai leidžiami, galime puikiai suprasti, kad filatelinėje plotmėje Lietuvos vardas dažniau minimas, negu visus kitus atvejus bendrai sudėjus. Iš įvairių politinių žemėlapių Lietuva jau kaip ir išnyko. Nežiūrint visų iškilmingų Vašingtono pažadų ir tvirtinimų, kad Lietuva dar gyva, kad okupacija nepripažįstama ir nebus pripažinta, vis tiek net valdžios organų leidžiamuose žemėlapiuose dažnai Lietuvą vos tik siūlelių atskiria nuo Rusijos, o kai kada ir to siūlelio jau nebematyti.

Įvairios enciklopedijos dažniausiai medžiagą gauna iš sovietinių šaltinių ir ja naudojasi.

Moderniškam gyvenimui raketiniu tempu skriejant, įvairios žinios sensta metais ir mėnesiais, beveik niekas nesinaudoja enciklopedijomis, leistomis prieš penketą ar dešimtį metų. Visi naudojasi naujausiomis laidomis, o tose naujose laidose mes esame vis daugiau užpilami žemėmis, arba duodamos sudarkytos bei prieštaraujančios žinios.

Pagal mūsų kreipiamą dėmesį į filateliją ir esamą filatelistų skaičių, net nuostabu, kad didieji katalogai gana tiksliai ir, palyginti, palankiai duoda žinias apie Lietuvą. Šiaip jau atrodo, kad niekam neįmanoma teisingai parašyti lietuviškus vardus ar vietoves, tačiau katalogai, palyginti, gana tiksliai tai paduoda.

Nesigilinant daug į smulkmenas, paimkime aprašymą tik vienos serijos, būtent: C55-62. Rašoma „Designs: 15 c. 20 c. Coronation of Mindaugas (1253), 40 c. Grand Duke Gediminas and his followers, 60 c. Founding of Vilnius by Gediminas (1332), 1 Litas, Gediminas capturing the Russian Fortifications, 2 Lit., Grand Duke Algirdas before Moscow (1368)".

Rimti moksliniai veikalai dažnai paduoda tas pačias žinias, tačiau taip iškraipytais vardais, kad net sunku suprasti, apie ką kalbama.

Vadinas, tik viena serija, bet kiek daug žinių paduoda iš Lietuvos istorijos.

Jeigu koks kitatautis turėtų tą seriją, jam bus įdomu sužinoti ir ką tie paveikslai reiškia. Pažiūrėjęs į katalogą sužinos, kad Vilnius buvo įkurtas Gedimino ir kad Algirdas buvo prie Maskvos.

Mūsų spaudoje daug išliejama rašalo dėl jaunimo auklėjimo, lietuviškumo įskiepijimo ir palaikymo. Tačiau beveik niekam neatėjo mintis, kad lietuviškąją filateliją reikėtų įvesti į lituanistines mokyklas. Jaunuolis, kuris būtų sudomintas lietuviškais pašto ženklais, iš vienos serijos galėtų daugiau išmokti Lietuvos istorijos, negu per kelias istorijos pamokas. Be to, tai paskatintų pačiam daugiau domėtis Lietuvos istorija.

Daug kam mūsų praeitis atrodo kaip koks sapnas, ypač čia gimusiam jaunimui gal yra daug neaiškumų. Atrodo, lyg viskas tik tėvų išgalvotos pasakos. Tačiau tik poros ženklų užtektų, kad įtikintų, jog tai nėra pasaka. Aiškiai parašyta: „Gediminas paima rusų tvirtovę, Didysis Kunigaikštis Algirdas prie Maskvos".

Mūsų biuletenio spalio numeryje Br. Rudys parašė straipsnį pagal „Western Stamps Collector", kur buvo rašoma: „Galėčiau nusukti sprandą tam asmeniui, kuris atmirkė šį ženklą". Ten buvo rašoma, kaip vienas amerikietis, gavęs vieną Latvijos ženklą, taip susidomėjo, kad susirinko žinias apie Latvijos geografinę padėtį, kultūrą, istoriją ir t.t.

Tad kodėl mūsų visuomenei nereikėtų pabandyti tas pačias priemones, sudominti jaunimą, kad jis pats ieškotų medžiagos apie Lietuvą.

Ten, kur Nemunas banguoja

(Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų)

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

OPERACIJA „KOLORADAS"

Vienas išgerti mėgstantis literatas pagriomis vis svajodavo surasti keletą Kolorado vabalų ir juos sėkmingai parduoti Augalų apsaugos inspekcijoje.

Deja, kai po daugelio metų nesėkmingų ieškojimų jis, pagaliau, tą vabalą surado kažkur Baltijos pakrantėje, — valstybė premijas ką tik buvo panaikinusi. O jis, vargšelis, to nenujausdamas, iš džiaugsmo radybų sąskaita ne vieną butelėlį perleido per gerklę avansu.

Štai kaip nenusisekė žmogui!

Visai kitokia istorija su Kolorado vabalu išėjo agronomui J. Mineikai.

Reikalas tas, kad valstybė numatė visai kitokias priemones kovoti su šiuo bulvių siaubu.

Simno parodomojo-bandymų tarybinio ūkio augalų apsaugos agronomas J. Mineika — žmogus nors ir ne literatas, bet vaizduotės stoka skųstis negali.

Kartą jis žiūrėjo, žiūrėjo į popierius, pliaukštelėjo sau delnu į kaktą ir puolė į tarybinio ūkio vyriausiojo buhalterio L. Palevičiaus kabinetą.

Ką ten jie kalbėjo, kaip kalbėjo — težino tik juodu. Bet šiandien jau ne paslaptis, kad kaip tik tame kabinete ir gimė Alytuje plačiai pagarsėjusios „Kolorado operacijos" ofenzyvinis planas.

Šios operacijos schema labai nesudėtinga ir paprasta. Štai ji.

Agronomas J. Mineika važinėja po savo tarybinio ūkio ir kaimyninių kolūkių laukus, budriai dairosi ir, jeigu kas, tuojau organizuoja žmones, užkabina ant jų nugarų purkštuvus ir rikteli:

— Nagi, vyrai, duokit garo tam amerikoniškam vabalui!..

Paskui jis sustato aktą, sudaro operacijoje dalyvavusių vyrų sąrašą ir pristato jį vyr. buhalteriui L. Palevičiui: būk geras, apmokėk žmonėms už triūsą.

O vyr. buhalteris ką darys — ima ir apmoka.

Atrodo, viskas pagal įstatymą.

Visa nelaimė, kad, apklausus 80 žmonių, neva dalyvavusių šiuose darbuose, visi jie vienu balsu patvirtino, kad ne tik nematė Kolorado vabalo, bet ir nežino, kaip atrodo nugarinis purkštuvas. „Miroslavo" kolūkio kolūkiečiai J. Aleknavičius ir V. Aleknavičius, kurie neva nupurkštė 32 ha bulvių pasėlių ir už tai gavo 165 rublius, pasirodė esą „mirusios sielos". „Miroslave" tokie žmonės, pasirodo, visai negyvena. Egzistuoja tik jų fiktyvūs įgaliojimai pinigams atsiimti.

„Kolorado operacija" pasirodė esanti fiktyvi!

Tačiau jos organizatoriai J. Mineika ir L. Palevičius 1962 metais įsidėjo į kišenes visai realius tris tūkstančius rublių.

Dabar abu „ofenzyvininkai" suimti, vyksta tardymas. Tačiau medalis vėl virsta antrąja — negražiąja — puse. Alytiškiai šią operaciją komentuoja maždaug šitaip: agronomas J. Mineika ir vyr. buhalteris L. Palevičius suimti. Gerai, taip jiems ir reikia. O kur buvo ir kur žiūrėjo ūkio direktorius A. Kalinauskas? Galų gale fiktyvius algalapius tai jis tvirtino savo parašu? Ir iš kur jis, gaudamas kuklią algą, plačiai gyvena, įsigijo „Volgą"?

Revizija parodė, kad šiai „Volgai" pirkti iš tarybinio ūkio kasos A. Kalinauskas „pasiskolino" 750 rublių, o kai kurie jo bendradarbiai — po 150, po 200 rublių, kuriuos jie taipogi paskolino direktoriui. Ar nėra ir daugiau atvejų, kai direktorius ūkio kasą buvo „supainiojęs" su savo kišene?

Revizija taip pat atskleidė labai negražius prirašinėjimo ir pašarų nurašinėjimo faktus Simno parodomajame bandymų tarybiniame ūkyje.

Nejaugi visa tai nubėgs nuo direktoriaus A. Kalinausko, kaip vanduo nuo žąsies?..

S. Jonaitis

„Šluota", 1963 m. Nr. 4

Įvertino lietuvius

(E) Visasąjunginė knygų rūmų leidykla Maskvoje paskelbė leidinį su Rozanovos darbu apie „lietuvių knygų dailininkų nacionalinę tradiciją". Kalbėdama apie lietuvių grafikų pasiekimus apipavidalinant knygas, rusė autorė daugiausia įvertino senesniosios kartos dailininkų darbus: Bulakos, Kuzminsko, Jurkūno ir kt. Pažymėta, kad lietuvių knygų grafika priklausanti prie geriausių lietuvių grafikos pasiekimų pastaruoju metu. Pagaliau autorė pastebi, kad lietuvių knyga esanti brangi ne tik lietuviams, bet ir rusams, gruzinams ir kitiems.

Vėl leidinys apie žudikus, vadinamuosius tautos atplaišas

(E) Vilniaus radijas kovo 11 d. plačiai pasakojo apie naują leidinį „Kaltina nužudytieji". Šioje valst. politinės ir mokslinės literatūros leidyklos išleistoje knygoje žurnalistai Katilius, Laurinaitis, Savickas ir kt. paskelbė nuo seniai kartojamus teigimus apie baudžiamuosius būrius, vad. buržuazinių nacionalistų nusikaltimus. Knygoje paskelbta daug medžiagos iš Vilniuje ir Kaune vykusių tų būrių dalyvių bylų. Knygoje keliose vietose paliesti į užsienį pasitraukę „buržuazinės santvarkos atplaišos". Šį ir panašius leidinius dabar Lietuvoje brukte bruka ir jiems nesigailima rekalamos.

JIE BALSAVO

(E) Kovo 17 d. įvairiose Sovietijos respublikose, kartu ir Lietuvoje, atlikti kasketveri metai vykdomieji balsavimai į Aukšč. Sovietą ir vietines vad. deputatų tarybas. Pagal įprastą tvarką, išrinkti partijos numatytieji „geriausi iš geriausiųjų liaudies dukros ir sūnūs", o nuotaika, jei tikėti Lietuvos spaudai ir Vilniaus radijui, buvusi „pakili", dar iš vakaro kaimuose, miestuose skambėjusios „be galo linksmos melodijos". Dar kartą vykdyti rinkimai, kurie nieko bendra neturi su demokratine santvarka. O partiniai agitatoriai ta proga rinkimus laikė nauju gyventojų pasisakymu už komunistinę santvarką. Girdi, tauta pasirinkusi naują gyvenimo kelią (žinoma, kalbėta tik apie pasirinkimą „savo noru"), o prie gėdos stulpo buvę prikalti, kovo 17 d. šaukė Vilniaus radijas, „lietuviškieji buržuazinai nacionalistai, išsidanginę į tolimuosius užjūrius". Dėl tų išsidanginusių per radiją priešrinkiminėmis dienomis dejuota beveik kasdien.

Vilniaus radijo bendradarbis apklausinėjo balsuotojus ir iš vieno jų, darbininko Prano Venclovo, prie urnos gavęs tokį atsakymą: „Ja riešil prosto golosovat, u mienia mnogo niebudet" (aš nutariau balsuoti, neturėsiu daug kandidatų...). Studentai atsakė, kad jie balsavę už „šviesesnę ateitį", o vienas iš Argentinos grįžusiųjų tegalėjo pasakyti, kad po 30 sunkaus darbo metų užsieny jis rinkęs „parlamentą".

MOTERIMS

VEDA: V. Čekauskienė-Grinkevičiūtė

MŪSŲ MAISTO ABĖCĖLĖ

„A" vitamino yra piene, svieste, kiaušinio trynyje, jautienos taukuose, žuvies taukuose, burokuose, pomidoruose, špinatuose, kopūstuose, salotose, avietėse, mėlynėse, slyvose, vyšniose, petražolėje. Šitas vitaminas skatina vaikus augti, apsaugoja nuo užsikrėtimų, padeda kaulams tvirtėti ir reguliuoja taukų liaukų veikimą. Šis vitaminas pakelia virimą, tirpsta taukuose ir suskyla pamažu ore.

„B1" vitamino yra beveik visuose augaluose ir gyvulinio maisto produktuose. Jis labai jautrus karščiui. Jo nėra grūduose ir sėklose. Svarbus jis kvėpavimui.

„B2" vitamino yra beveik visuose natūraliuose maisto produktuose, kaip piene, kepenyse, inkstuose, kiaušinio trynyje ir mielėse. Jis tirpsta vandenyje, bet jautrus, jeigu per ilgai verdamas. Jis sužadina apetitą.

„C" vitaminas yra bulvėse, erškėtvaisiuose, citrinose, salotose, pomidoruose ir visose žaliose daržovėse, kaip morkose, avietėse, vynuogėse. Du stiklai pomidorų sunkos per dieną duoda tiek vitamino C, kiek jo reikia organizmui. Šitas vitaminas apsaugoja nuo dantų puvimo, skorbuto ir kai kada nuo reumatizmo.

„D" vitaminą užtinkame žuvies taukuose, riebiose žuvyse, piene, mielėse. Jis pasirūpina, kad tinkamai sukalkėtų jauni kaulai, apsaugoja nuo rachito. Jis tirpsta taukuose ir pakelia ilgą virimą.

„E" vitaminas dar mažai teištirtas. Jo yra augalų taukuose ir grūdų daiguose.

„F" — yra dribsniuose, kurie labai gerai ir lengvai virškinami, greitai pagaminami ir sudaro idealius pusryčius.

„G" — daržovėse, kurios ir sveika valgyti ir greit paruošti. Per ilgai virtos jos nebeduoda tokios naudos.

„H" vitamino yra kepenyse, inkstuose, piene, mielėse, bananuose ir bulviniuose miltuose. Jis apsaugoja nuo odos ligų.

„J" vitaminas apsaugoja nuo plaučių uždegimo. Jo yra juoduosiuose serbentuose ir šeivamedžio uogose.

„P" vitaminas yra citrinose ir paprikoj. Jis reguliuoja plaukų kapiliarų pralaidumą.

V. Č.

SIDABRINĖ UPĖ

La Plata išvertus iš ispanų kalbos reiškia „Sidabrinė". Geografiniame žemėlapyje šis pavadinimas atsirado po Sebastijono Kaboto kelionės, kuris 1526 m. buvojo prie Pietų Amerikos krantų. Plaukdamas aukštyn nežinoma upe, jis sutikdavo vyrus ir moteris, kurie turėjo daugybę sidabrinių papuošalų. Ispanijoje Kaboto atvežtieji papuošalai padarė didelį įspūdį. Upė buvo pavadinta Rio de La Plata (Sidabrinė upė). Be to, jau žymiai vėliau šios upės baseine susikūrusi respublika taip pat ėmė vadintis Sidabrine — Argentina (pagal lot. „argentus").

Tačiau šioj visoj istorijoj įdomiausia tai, kad nei Argentinoje, nei La Platos pakrantėse visai nėra sidabro atsargų. O papuošalai, kurie supainiojo Kabotą, buvo indėnų pagrobti iš portugalų. Nors tai ir paaiškėjo vėliau, upės ir respublikos pavadinimai išliko.

KRAUJO VĖŽYS

KAS YRA LEUKOZĖ, ARBA SUSIRGIMAS, PRIIMTAS VADINTI KRAUJO VĖŽIU?

Žmogaus kraują gamina ištisa kraujo gamybos organų sistema. Tai kaulų čiulpai, limfinės liaukos, blužnis. Šiuose organuose gaminami vadinamieji forminiai kraujo elementai, kurie kartu su skystąja kraujo dalimi plazma sudaro pilnavertį kraują. Plazma sudaro 53-58 proc., o joje suspenduoti kraujo kūneliai 42-47 proc. kraujo masės.

Pagrindiniai forminiai elementai yra šie: eritrocitai — raudonieji kraujo kūneliai, kurių spalva priklauso nuo dažo medžiagos hemoglobino; leukocitai — baltieji kūneliai ir trombocitai — kraujo plokštelės.

Visi šie kraujo elementai atlieka žmogaus organizmui reikalingą darbą. Eritrocitai yra deguonies išnešiotojai, nes jų dažo medžiaga turi savybę plaučiuose prisigerti deguonies ir atiduoti ją audiniams. Leukocitai dalyvauja medžiagų apykaitoje, virškinime, turi svarbią reikšmę kovoje su infekcijomis bei organizmo atsparumo infekcijoms sudaryme. Gyvenime dažnai tenka stebėti, kai, esant užterštai žaizdai ar išbėrimui, tuoj didėja aplinkinės limfinės liaukos, sudarydamos barjerą infekcijai plisti. Kraujo plokštelės, arba trombocitai, turi savyje medžiagos, nulemiančios kraujo krešėjimą, kas ypač svarbu įvairių sužeidimų, suspaudimų bei sumušimų atvejais.

Visus forminius elementus kraujo gamybos organai gamina nuolat. Atgyvenę elementai žūva. Kiekvienas šitoks kraujo kūnelis praeina visą eilę vystymosi stadijų ir, tik galutinai subrendęs, patenka į kraujagysles — periferinį kraują.

Sisteminiai kraujodaros organų susirgimai ir vadinami kraujo ligomis. Kraujodaros organų susirgimai gali pasireikšti jų funkcijos sustiprėjimu, susilpnėjimu arba iškrypimu. Nuo to priklauso ligos eiga ir jos pavadinimas.

Šių susirgimų priežastys iki šiol nėra tiksliai išaiškintos. Yra aišku, kad jiems atsirasti daug reikšmės turi įvairūs kraujodaros organų sudirginimai. Pavyzdžiui, dažnai nukraujuojant, sustiprėja kaulų čiulpų funkcija. Ji stiprėja, esant padidintam eritrocitų griuvimui. Daug įtakos kaulų čiulpų funkcijos susilpnėjimui arba iškrypimui turi organizmo veikimas įvairiais bakterijų nuodais, nuodingomis cheminėmis medžiagomis (benzolas, gyvsidabris, švinas), rentgenu ir radijo spinduliais. Įrodyta, kad neigiamai kraujodarą gali veikti ir kai kurie vaistai. Todėl, sistemingai vartojant vienus ar kitus vaistus, visuomet reikia tartis su gydytojais.

Tačiau daugelio kraujodaros organų susirgimų atvejais kenksmingo poveikio organizmui išaiškinti nepavyksta ir susirgimų priežastis lieka neišaiškinta.

Visi kraujodaros organų susirgimai pasireiškia dideliu bendru silpnumu, ligonio išblyškimu, bejėgiškumu. Kai kurių iš šių susirgimų metu padidėja limfinės liaukos, blužnis, kepenys, dažnai teka kraujas iš nosies, vidaus organų. Sutrikus kraujodaros organams, atitinkamai pakinta kraujas. Leukozės, arba vadinamojo kraujo vėžio, atvejais į periferinį kraują patenka jauni, nesubrendę, įvairių išsivystymo stadijų, kraujo forminiai elementai.

Kraujodaros organų susirgimų diagnozė nustatoma, remiantis ligos reiškiniais bei kraujo pakitimais, kurie rodo kaulų čiulpų funkcijos sutrikimų pobūdį. Diagnozei nustatyti svarbi priemonė yra kaulų čiulpų punkcija.

Kraujodaros organų susirgimų eiga gali būti ūmi, žaibiška, galutinai išsekinanti ir pražudanti organizmą arba lėtinė, kuria sergančius nuolat gydant galima pasiekti gerų rezultatų ir ištisais dešimtmečiais prailginti jų amžių.

Kadangi kraujo gamybos reguliavimui turi reikšmės endokrininių liaukų sistema, kraujodaros organų susirgimai sėkmingai gydomi hormonų preparatais, kombinuojant juos su organizmą stiprinančiomis priemonėmis. Gydant sisteminius kraujodaros organų susirgimus, svarbi priemonė yra vitaminai. Gerų rezultatų pasiekiama, taikant pilnaverčio kraujo bei atskirų jo komponentų, kaip eritrocitų, trombocitų, masės perpylimus.

Pastaruoju metu taikomas kaulų čiulpų persodinimas, kuris ypač efektingas, esant susilpnėjusiai kaulų čiulpų funkcijai.

Kraujodaros organų susirgimų profilaktikai labai svarbu išlaikyti sveiką organizmą, aprūpinti jį pilnaverčiu maistu, pakankamu vitaminų kiekiu. Esant sisteminiams kraujavimams iš nosies, gingyvų, hemoroidinių mazgų, labai gausioms menstruacijoms, visuomet reikia kreiptis į gydytojus ir šiuos kraujuojančius židinius gydyti. Labai svarbi yra burnos ruimo higiena. Sugedusius dantis būtinai reikia taisyti, tartis su gydytojais dėl dažnai anginas sukeliančių tonsilų, nes organizme esančios židininės infekcijos gali dirginti kraujodaros organus ir sukelti sisteminius jų susirgimus.

Reikia sistemingai tikrinti sveikatą tų asmenų, kurie savo darbe susiduria su kenksmingomis medžiagomis. Tam periodiškai organizuojami dirbančiųjų kenksminguose cechuose profilaktiniai sveikatos patikrinimai.

Visais atvejais sisteminį kraujodaros organų susirgimą turi nustatyti ir gydyti tiktai gydytojas.

Gyd. **B. Grinbergienė**

(„M. ir gyv.")

CIVILIZACIJOS „GEROVĖ"

Akmenuotoje Australijos dykumoje neretai galima pamatyti kengūras, besislepiančias nuo saulės... telegrafo stulpo pavėsyje. Kaitros metu gyvūnai sustoja eile už kurio nors iš stulpų. Užklydęs keleivis gali išbaidyti tokią „kengūrinę eilę", tiktai visiškai arti privažiavęs.

— Trockio namai Meksikoje, kur jis prieš 23 metus buvo nužudytas, pagal nesenius mirusios jo našlės testamentą paverčiami muziejum.

IDEALAI UŽ KARALIAUS VAINIKĄ

Švedijos Karolis XIV skyrėsi iš visų kitų karalių tuo, kad nieko neprisileisdavo prie savęs tualeto metu — pats prausdavosi, pats ir rengdavosi. Taip iki gilios senatvės jis ir nebuvo karaliumi visa to žodžio prasme, karaliumi, kurį dvariškiai su ceremonialu aprengia ir nurengia, kuris pats net kojų raištelio neužsiriša, net sagos neužsisega. Kodėl jis taip elgėsi — amžininkams buvo neįspėjama mįslė.

Paslaptis paaiškėjo po mirties. Pasirodo, ant Karolio XIV krūtinės didelėmis raidėmis buvo ištatuiruotas šūkis: „Šalin monarchiją!" Tai buvo jo jaunystės šūkis. Žanas Babtistas Bernadotas — vienas šauniausių Napoleono maršalų. Senstantis ir bevaikis Švedijos karalius įsūnijo garsųjį Bernadotą, ir po senojo karaliaus mirties jis gavo Karolio XIV vardą, įgijo karaliaus vainiką ir nemalonią paslaptį.

VARLIŲ KARALIENĖ

(Atkelta iš 3 psl.)

nyte, net karalaitis nėra eiliniai Dievo tvariniai. Saulutė, rausvai padažytais veideliais besišypsanti, Elenytės broliukas aviniukas suprantąs žmonių kalbą ir džiaugiąsis, kad ji išteka už karalaičio.

Pagaliau vaikų vaizduotei nėra ribų. Paprasta medinė lazda ar rykštė yra jam arklys, kai jis joja ant jos, tvora, užtverianti avių kaimenę, kai vaikais paguldo ją ant žemės, ir vėl arklys, kai vaikas paduoda jam šieno žiupsnelį. Taigi kanapių ryšulėlis (104 puslapis), užmautas ant keturių kojelių, su galvele ir uodegele, vaikui bus tikras gyvas veršiukas, kuris pionai bliauja ir reikalingas jo priežiūros. Vaikas tokį veršiuką pagirdys net pieno buteliuku ir nuvedęs į pievutę pririš, kad kur nors nenuklystų.

Reikia pasidžiaugti, kad knygos piešiniai, kaip ir pačios pasakos, nesuteršti jokia raudonąja propaganda. Kad ir labai išradinga komunistų partija, bet dar neišrado būdo, kaip vietoj raganos ant šluotos užsodinti Nikitą, Staliną ar kurį kitą raudonąjį tironą. Ir piešiniai, ir pasakos nesuteršti, gal būt, dar ir dėl to, kad jos nepriima jokios svetimos dvasios. Jos yra tyros, kaip rytmečio rasa, kaip ir to lepūnėlio dvasia, kuriam šios pasakos skirtos.

Man atrodo, kad ir Kostas Kubilinskas, kuris sueiliavo šias pasakas, ir Algirdas Steponavičius, kuris iliustravo šią knygą, puikiai suprato vaikų pasaulį. Lietuviai vaikai yra jiems už tai dėkingi.

Varlių Karalienę išleido Valstybinė grožinės literatūros leidykla Vilniuje 1962 metais. Didelio formato 136 puslapiai. Kaina 1 rublis ir 15 kapeikų.

RUSINAMOJI LIETUVA

Amerikiečiui žurnalistui William Caldwell yra tekę lankytis Lietuvoje ir kituose Pabaltijo kraštuose.

Šį jo straipsnį buvo išsispausdinęs švedų „Svenska Dagbladet" dienraštis.

W. Caldwell yra Amerikos negras.

Pasaulio užmiršta, arba, teisingiau pasakius, daugumai nežinoma, pietrytinėje Baltijos jūros pakrantėje gyvena dviejų milijonų tauta. Ji gyvena 40.000 kv. km plote. Nors ji ten gyvena kaip tauta nuo 13 šimtmečio, bet tiktai 21 metus jai teko gyventi tikrai nepriklausomą ir demokratišką gyvenimą. Tas laikotarpis pasibaigė 1939 m. spalio mėn., kai Rusija, bijodama karo su Vokietija, privertė tą mažą, išdidžią lietuvių tautą pasirašyti sutartį, kuri garantavo rusams teisę statyti karines bazes Lietuvos žemėj. 1940 m. rusai visiškai pasigrobė kraštą. Pasibaisėtinas karas prasidėjo 1941 m. Pasitraukė rusai — atėjo šarvuoti naciai, kurie nepraėjus nė mėnesiui pradėjo vežti lietuvius priverčiamiesiems darbams į vokiečių karo pramonę. 1944 m. rudenį rusai grįžo. Naciai pasitraukė, išnaikinę du trečdalius Lietuvos žydų. Rusai pakeitė nacių priespaudą sava, panašios rūšies, o visų pirmiausia atėmė visiems viltį laisvai gyventi. Lietuva buvo vėl įjungta į socialistines respublikas. Skirtumas nuo kaimyninių Latvijos ir Estijos yra tas, kad Lietuva yra išlaikiusi daugiau savo tautinį charakterį, bet kraštas yra smarkiai rusinamas. Pavyzdžiui, sostinėje Vilniuje viešbutis, kuriame aš gyvenau, yra valdomas rusų: direktorius, durininkas ir 2 vyr. kelneriai yra rusai, bet sargas, virėjai, šlavikės yra lietuviai. Lietuviškam 12 instrumentų orkestrui vadovauja rusas. Kolektyvinių ūkių apygardų viršininkai yra rusai. Daug tokių pavyzdžių galima užtikti visoj Lietuvos ekonominėj ir socialinėj srityse. Tikros statistikos nėra, kiek lietuvių yra perkeldinti Rusijon, bet aišku, kad daugiausia vis darbingi vyrai ir dalis jaunimo. Pasilikę yra netekėjusios vedybinio amžiaus moterys ir seni žmonės. Tikslas yra tas, kad nevedę rusų vyrai, apgyvendinti lietuvių vietoje, galėtų susirasti sau žmonas, o naujoji karta neturėtų šiltesnių jausmų tėvynei Lietuvai, bet tik Rusijai ir jos istorijai.

Kitą dieną po to, kai aš atvykau į Vilnių, oficialus miesto laikraštis paskelbė: „Garsus negras rašytojas apsigyvena Vilniuje". Aš netikiu, kad tuo metu mieste be manęs būtų buvęs koks nors kitas negras. Šitas skelbimas buvo, žinoma, pagrindas, kad aš gavau, taip sakant, miesto raktus, bet viešbučio valgykloje pats prisistatęs ciceronas, beveik dviejų metrų aukščio rusas majoras sudarė tokias sąlygas, kad aš tais raktais tegalėjau pasinaudoti tik tam tikriems užraktams.

Viešbutis „Krėvė" turėjo 105 kambarius. Čia elegantiškai atsispindėjo 18 šimt. lenkų aristokratijos skonis ir papročiai. Jis buvo pastatytas 1786 m. Karaliaučiaus didž. kunigaikščiui kaip vasaros rezidencija. Jis yra buvęs okupuotas lenkų, vokiečių ir rusų kariuomenių. Dabar jį naudoja rusai reprezentacijai aukštiesiems partiniams pareigūnams iš Rusijos ar sateliti nių kraštų ar negausiems aukštiems svečiams iš kitapus geležinės uždangos, kurie ten išdrįsta nuvykti. Man pasakojo, kad mano kambary yra anksčiau gyvenęs lenkų grafas ir vienas aukštas rusų valdžios pareigūnas. Man įeinant į valgomąją salę, orkestras grojo „Internacionalą". Valgomasis atrodo, kaip kokia Holywoodo modelio balinė salė. Aš buvau pasodintas vidury kambario. Netrukus prisistatė majoras Peitalovkov, klausdamas, ar jis galįs sėstis prie to paties stalo. Jis pradėjo tuojau klausinėti, kokiós aš esu nuomonės apie Lietuvą. Kadangi aš tebuvau išbuvęs tik dvi dienas, tai ir mano atsakymas tegalėjo būti kaip kiekvieno atsargaus turisto. Jis pasiūlė, kad aš užeičiau į partinio laikraščio redakciją ir ten pareikščiau savo įspūdžius apie lietuvius ir rusus. Kadangi mano vizitas Lietuvoj labai trumpas, tai prižadėjau pasiųsti laikraščiui kokį straipsnį vėliau, o sakiau, kad ten būdamas netu rėsiu laiko parašyti. Po pietų — su šampanu ir degtine — aš buvau nuvestas į kitą viešbučio galą ir ten pristatytas aukštiesiems kariškiams ir grupei labai elegantiškai apsirengusių ir labai gražių moterų. Majoro anglų kalba, jei nevisai gera, tai bent patenkinamai gera, kad jis galėtų pa reikšti savo nuomonę apie tarptautinę padėtį.

Kitą rytą, po pusryčių, majoras nauju rusišku Zissu pavežiojo mane po miestą. Pirmiausiai nuvežė į laikraščio redakciją. Ten buvo visi labai užimti darbais, kaip ir kitur pasaulyje, bet aš ten nebuvau pristatytas nė vienam lietuviui. Ir į klausimą: kodėl ne? — negavau jokio atsakymo. Užuot atsakę, jie tuojau pradėjo kalbėti apie kitus dalykus. Tatai man buvo joks atsakymas.

Vėliau nuvykome į valstybinį teatrą, statytą 1855 m. Adomas Mickevičius yra buvęs to teatro bendradarbiu. Šeši šokėjai pašoko man lietuviškų tautinių šokių. Teatro direktorius papasakojo, kad teatro kultūros patarėjas yra rusas.

Vėliau mes nuvažiavom į universitetą, įspūdingą kvartalą, kurį sudaro 32 pastatai, įskaitant studentų bendrabučius. Man paaiškėjo, kad seniausia Europos kalba — lietuvių kalba yra panaikinta ir viskas dėstoma rusų kalba. Profesorių yra rusų, ir didesnė dalis studentų irgi rusai. Universiteto mokslai einami stipendijas mokant, o tai reiškia, kad kilmė ir politinė laikysena yra lygiai svarbu, kaip ir įstojamieji egzaminai. Didelių gabumų studentai gali ieškotis stipendijų prie kurio nors u-to Leningrade, Kijeve ar Maskvoj. Sekančią dieną išėjau pats vienas į miestą su viltim susitikti keletą lietuvių, kad išgirsčiau jų nuomones, kai negirdi joks rusas. Po 25 minučių staiga prisistatė majoras ir pasisiūlė parodyti paminklus ir kita, kas nušviestų gilius lietuvių ir rusų ryšius. Tą pačią dieną pareikalavau ir gavau (su majoro pagalba) leidimą išvažiuoti už miesto ribų nuosavu automobiliu.

Sekančią dieną apsistojau mažame Trakų miestely. Kelionės į ten metu mačiau daug laukinių žvėrių, daugiausia lapių, šernų ir stirnų. Apylinkės gyventojai augina miežius, avižas ir bulves, bet svarbiausia pramonė yra medžio gaminiai. Didesnė dalis gaminių eksportuojama į Rusiją. Didžiausias dalykas, ką tą dieną pastebėjau, buvo tas, kad ir provincijoje aš sutikau **daugiau rusų negu lietuvių.**

Sekantis miestas, paskutinis, kurį aplankiau, buvo Klaipėda. Šiame uostamiestyje nudžiugau radęs daug lietuvių, dirbančių tekstilės, metalo ir maisto pramonėse. Vincas Kelčius, 27 m. amžiaus metalo darbininkas ir liet. komunistų partijos narys, buvo aukštai vertinamas rusų, jis buvo pakeltas į skyriaus vedėjus. Sprendžiant iš mano cicerono ir vertėjo (šį kartą jis neturėjo majoro rango, bet buvo susisiekimo departamento tarnautojas) pasakojimo, tas jaunasis Kelčius maža ką težinojo apie rasinius santykius. Jis stebėjosi, kad aš asmeniškai nepažįstu nė vieno negro, kuris būtų buvęs nulinčiuotas, ir kad iš manęs nebus atimtas pasas ir pilietybė po to, kai grįšiu iš kelionės po Rusiją. Kai bandžiau pataisyti keletą jo klaidingų įsitikinimų, tai susidariau nuomonę, kad mano vertėjas klaidingai išvertė mano pasakymus. Kelčius juokdamasis spaudė man ranką, kai sakiau, kad daugybė negrų gali laisvai ir nekliudomai važinėti į užsienius ir kad daug negrų įvairiuose kraštuose užima aukštas tarnybas.

Klaipėda yra didelis uosto miestas. Iš čia daugiau negu 300.000 emigrantų išplaukė į kitus kraštus depresijos laikais 30-jų metų pradžioje. Daugiau kaip 100.000 apsigyveno Jungtinėse Valstybėse.

Šiandien Klaipėda yra rusų reklamos langas parodyti draugystei tarp atėjūnų ir vietinių. Ekonominis klimatas atrodo čia geresnis negu sostinėje. Drabužiai ir rakandai yra labai brangūs, bet maisto kainos žemesnės negu abiejuose kaimyniniuose kraštuose (Latvijoj, Estijoj) ir net pačioj Rusijoj.

Važiuojant į Estiją, man buvo nurodytas aplinkinis kelias, atsilenkiant Kretingos. Vėliau sužinojau iš privačių šaltinių, kad ta apylinkė yra rusų naudojama kaip raketinė bazė prie Baltijos jūros.

Mano galutinė išvada iš visų pastebėjimų: kol egzistuos komunistinė Rusija su tokia savo valdžia ir galybe, tai visas pasaulis turės prieš savo norą sutikti, kad Rusija be mažiausios abejonės laikys Lietuvą rusiška, kaip ji laiko rusiška Volgos upę.

Skaitytojų laiškai

DAUGIAU KONTROLĖS PLUNKSNAI IR ŽODŽIUI

„E. Lietuvio" 13 numeryje K. Valteris laisvalaikio apmąstymuose, rašydamas apie skonį ir madas, sako: „Kunigas jaučiasi laimingas, kai pamokslą sako sausakimšai žmonių bažnyčiai. Paskaitininkas džiaugiasi, kai jo klausosi gausus būrys. Aktorius geriau suvaidina, o dainininkas geriau padainuoja pilnai žmonių salei".

Tiesa, bet atverskime antrą medalio pusę, daug svarbesnę — kaip žmonės bažnyčioje jaučiasi, kai kunigas labai blogai sako pamokslą, ir kaip džiaugiasi publika, kai paskaitininkas, priešingai jos nusistatymam, kalba nesąmones apie bolševikinį rojų. Tas pats tinka vaidintojams ir dainininkams.

Svarbiausia — reikia žinoti, kam, kur ir kaip kalbėti, vaidinti, dainuoti ar rašyti. O K. Valteris šios taisyklės visai nesilaiko.

Čia skaitytojas gal pagalvos, kad štai Mašalaitis pradės ginčytis su K. Valteriu apie skonį ir madas. Ne, ne, mados toli nuo mano rūpesčių, ir aš jų neliesiu. Nenoriu prasidėti su K. Valteriu ir ginčytis, nes aš neturiu nei laiko ,nei noro rašyti apie lūpų dažymą, ilgiausius straipsnius apie gimdymo kontrolę, dėl kurios jis buvo gerai pamokytas, ar apie madas. Pagaliau neturiu ir tiek sarkazmo, kaip K. Valteris, kad galėčiau jį nugincyti.

Aš tik noriu jam parodyti, kaip jaučiasi dalis, o kartais ir visa gal publika jo kai kurių kalbų klausydama ar jo straipsnius skaitydama. Štai ir per visų mūsų gerbiamojo kun. Kazlausko ir kun. Dauknio išleistuves Lietuvių Namuose K. Valteris blaiviu protu kalbėjo taip, kad dalis neblaiviųjų jam bekalbant vos beišlaikė, norėjo palikti salę.

Tiek to, gyvas žodis, kad ir nemaloniai praskambėjęs, greičiau nuaidi į tolius ir užsimirštamas, bet paskelbtas laikraštyje įgauna daug svarbesnę reikšmę. Be to, kas mane privertė pasisakyti prieš K. Valterį, yra labai svarbus reikalas, liečiąs tam tikrą tautos dalį — politinę partiją ir net visą tautą, jos garbę ir kovą prieš bolševizmą. K. Valteris madų ginče su Jonu rašo: „Ir Lietuvoj vieni su neapykanta, kiti su pasigėrėjimu žiūrėjo į tuos, kurie plaukė tautininkų, bolševikų ir nacių „madų" pasroviui". Sakinys jungtuku „ir" yra užbaigtas, tai kodėl nėra kitų politinių partijų bei grupių, neišskiriant ir masonų, „madų"? Tautininkų sugretinimas su bolševikais ir naciais yra biaurus įžeidimas tos pasaulėžiūros tautiečių daliai. Visi žinome, kad didelė dalis tautininkų kovoje už tėvynę kentėjo nacių koncentracijos stovyklose ar išrūko pro jų kaminus, palaidojo savo tėvynės meile persisunkusius kaulus Sibiro tundrose ar kalžygiškai krito nelygioje kovoje savo tėvynės miškuose prieš mūsų krašto ir viso pasaulio pabaisą bolševizmą... Atsakyk, pone Valteri, kaip jaučiasi tamstos sugretinimą perskaičiusi to žuvusio tautininko motina, tėvas, žmona, vaikai ar geri draugai? Pakontroliuok save, pone Valteri, o atsakymą surasi tikrą nors ir kamputyje savo sąžinės, ir jokie sofistiniai išvedžiojimai nesuras pateisinimo. Palikime tą bolševikams, kurie biauriausias pamazgas išliejo ir lieja ant katalikų bažnyčios ir tautinės pasaulėžiūros mūsų tautiečių.

Dar svarbiau, kad tame pasakyme pilamas vanduo ant bolševikinio propagandos malūno. „Mados" sąvoka suponuoja, jei ne visuotinumą, tai bent daugumą ar labai žymią dalį, kitaip bus tik paskiri atsitikimai, o ne mada. K. Valterio tvirtinimas, kad Lietuvoje buvo mada plaukti bolševikų ir nacių pasroviui, teigia, kad dauguma lietuvių PRITARĖ bolševikų okupacijai, Lietuvos prijungimui prie S. Sąjungos ir Stalino saulei, o tai aiškiausias ir biauriausias melas.

Jei beveik ant pirštų suskaitomi komunistai ir mažas skaičius daugiausia įvairių padaužų simpatikų laukė ko nors geresnio iš bolševikų, tai, juos pažinę, rizikuodami savo gyvybe, ginklu rankose juos išlydėjo.

Taigi nepainiokime madų su svarbiais politiniais reikalais, kad neatsakingai nenueitume pasitarnauti mūsų tautos priešams.

Mes labai pageidautume iš K. Valterio GRYNAI mediciniškų praktiškų patarimų sveikatos reikalais.

Petras Mašalaitis

ATSAKYMAS p. K. VALTERIUI

Man tiesiog gaila p. Valterio, kad jisai, žmogus, gyvena šiais laikais, o ne Adomo ir Ievos. Tada jam tikrai būtų patikęs moters natūralumas, nes nebuvo jokių dažų, plaukai ligi žemės, ir net trūko „Bikini" prisidengti...

Kalbant dėl natūralumo, tai nejaugi p. Valteris sutiks, kad mūsų tėvukų laikais mūsų močiutės nešiojo gražesnius rūbus ir atrodė **natūralesnės?** Suknelės lig žemės, krūtinė suspausta, kad atrodytų, kaip lenta; veidas, kad ir nedažytas kremais, išbaltytas miltais, plaukai tiek priploti prie odos, kad iš tolo atrodo kaip vyro. Saulėn niekados neišeis, nes bijosi, kad oda nudegs. Nudegusiom odom tai tiktai kokios nors ūkininkės, o damos tai tikrai atrodė gražiai... kaip giltinės! (Aš žinau, kad pagal p. Valterį išeina, jog ir kaitintis saulėje nėra sveika, bet man tik įdomu, dėl ko daugybė daktarų siūlo nusilpusios sveikatos žmonėms važiuoti į pajūrius; ar ne dėl to, kad saulė duoda daugiausia ir geriausios energijos žmogui?).

Dabar apie šio amžiaus moteris. Kalbėdamasi su keliom senutėm, aš jas paklausiau, ką jos galvoja apie šių laikų madas, ir visos tą patį man atsakė: mergaitės atrodo daug gražesnės ir sveikesnės. Vyrai taip pat sutiko, kad dabar matyti šiek tiek moters figūros, palyginti su jų jaunystės laikų moterimis.

Dar dėl smailių batų. Nė vienas madų kūrėjas nekurs tokios mados batų, kad jie žmogų kankintų, veržtų jam kojų. Batai parduodami visokių dydžių ir visokių kainų. Kojos negadins joks batas, jei moteris nusipirks juos tinkamo dydžio ir geros minkštos odos. Žinoma, už geresnę odą mokami didesni pinigai, o jei ta vargšelė turi maldauti savo vyrą kiekvieno peno, tai ji turi pirkti ko pigiausius, jei nenori jausti ar girdėti dar kitokių pirkimo pasekmių... Tai kartais ar tik ne kai kurie vyrai nuvaro jas į kojų ligonines, bet ne smaili batai!

KASDIENIŠKOS SMULKMENOS

Mielas Redaktoriau,

Skaitau Dr. K. Valterio naujus išvedžiojimus dėl madų ir skonio ir šypsaus į ūsą. Netikiu, kad tas klausimas būtų mudviem abiem toks jau gyvybinis, kad imtume ir pradėtume vėl viską iš naujo. Man rodos, kad iš tikro daug svarbiau būtų pasvarstyti ir net nervingai pasiginčyti, ar pajėgtume mes, lietuviai, sukurti kredito kooperatyvą su kokiu pusmilijoniu kapitalo. Arba ar pastatytume patvaresnį paminklą D. Britanijos lietuvių kolonijai paspartinę knygų leidimą, ar užtektų vien to džiaugsmo, kad Lietuvių Namų Bendrovė juo greičiau grąžins skolas ir paskui ieškos, ką daryti su pelnais, kai jau būsime galutinai atpratę nuo knygų ir laikraščių.

Pradėti vėl stipresnį ginčą su Dr. K. Valteriu mane stabdo ne vien tik temos tarptautiškumas. Prisimenu dar aną anekdotą apie du susiginčijusius grandinius, kurių vienas susiprato raminti. Jei, sako, mes, viršininkai, imsime bartis, tai ką gi eiliniai pradės galvoti apie mus?

O su Dr. K. Valteriu galima būtų bartis. Jis, pirmiausia, iškelia kurią nors temą, paskui būna apkapojamas, paskui jis palaukia kokius apskritus metelius ir vėl grįž ta prie tos pačios temos, kai visi jau seniai užmiršo ją. Mūsų liaudis geležį kala, kol ji karšta. Ginčas, kaip ir geležis, jei iš naujo reikia jį šildyti ir šildyti, tai nesunkiai ga li išeiti šnypšt.

Be to, jo būdas ginčytis man nepatinka. Tiesa, propagandos reikalam kartais mėgstama išsitraukti iš straipsnio sakinį ir paskui priskaldyti iš jo vežimą. Štai, žiūrėkite, ką jis, laidokas, pasakė! O ką gi jis pasakė? Padėk sakinį ar žodį į vietą, tai bus aišku, kad jis ne visiškai jau taip pasakė. Ar dabar reikėtų man pradėti iš naujo Dr. K. Valteriui įrodinėti, kas yra apatiniai ir kas neapatiniai? Arba ar reikėtų prisipažinti, kaip ten dėl to sijonuoto škoto, ar esu aš tokį matęs, ar ne? Arba: ar teisybė, kad aš staiga pradėjęs nervingai rašyti tik tada, kai išėjęs su daktaru imčiu dėl madų (logika šiuo atveju lyg ir reikalautų patikrinti, ar nedėviu aš tik smailiagaliais madingais batais, kurie man pritrina tokių skaudžių nuospaudų, kad jau nebeįveikiu sulaikyti nervų priepuolio, ypač paskaitęs daktaro straipsnį, ginantį madas...)?

Ne, leistis į ginčus vien dėl pačių ginčų, rodos, neverta. Tokie dalykai turėtų išeiti iš mados.

Nė viena moteris nėra tokia kvaila, kaip kai kurie vyrai galvoja. Ji renkasi rūbus, kurie jai ne tik patinka, bet ir tinka. Kiek viena nori rengtis individualiai, kitaip negu kita. Ir tai visai nenuostabu, nes kiek žmonių yra šiame pasaulyje, nerasite nė vieno, kuris ar kuri lygiai taip pat kaip kiti galvotų ir lygiai to paties sudėjimo ar tų pačių bruožų būtų.

Mokslas daro pažangą, ir tai mes visi žinom, vis tiek, kas bebūtume ir kokią profesiją beturėtume. O mokslą žengti į priekį verčia žmogaus protas, kurį jam Dievas davė. Tas protas yra tikrai stebuklingas, nes žmogus kuria dabar ne tik mašinas, televizijas, bet ir raketas, kuriomis jis gali tyrinėti erdvę; jis išrado vaistus, kurie pagydo prieš 50 metų dar neįmanomas pagydyti ligas.

Jei sukuria raketas ir išranda naujus vaistus, tai atlieka šitai padedamas proto. Naujas madas, rūbus, dažus, batus ir t.t. irgi kuria padedamas to paties proto. Dievas davė pasaulietiškus blizgučius, kad jais galėtume naudotis. Jei žmogus nesinaudotų „pasaulio blizgučiais", tai mes dar neturėtume nei namų, nei rūbų, gyventume urvuose ir vaikščiotume tokiais „kostiumais" kaip gimę. O moterys tai jau tikrai būtų natūralios 100 procentų!

Bernadeta Navickaitė

O Dr. K. Valteriui aš noréčiau iškelti daug rimtesnį klausimą.

Jis dalyvavo DBLS ir Lietuvių Namų Akc. B-vės suvažiavime. Jei dalyvavo, tai, be abejo, girdėjo Bendrovės pirmininko inž. Stp. Nenorto pranešimą, kad Bendrovė turės sumokėti 935 svarus pelno mokesčio. Jeigu jis girdėjo, tai ką dėl to galvoja? O jeigu ką nors dėl to galvoja, tai ką jis suvažiavime pasisakė? O jeigu nieko nepasisakė, tai ar jam visiškai tas dalykas nerūpėjo? O jeigu nerūpėjo, tai kodėl gi?

Gali būti, kad jis ir negirdėjo. O jei negirdėjo, tai galėtų dabar pasiskaityti ir pasisakyti, kaip, jo nuomone, gražiai ar negražiai tą sumą būtų buvę galima sunaudoti.

Man tas dalykas daug įdomesnis, negu mados, ir aš sakyčiau, kad už tokią sumą būtų buvę galima ką nors gražaus padaryti, jei jos nereikėtų atiduoti. O jos nereikėtų atiduoti, jei Bendrovė visą pelną būtų sunaudojusi būtiniems įrengimams, padariusi daugiau išlaidų, sakysim, jei ji būtų savo spaustuvei nupirkusi linotipą ar net išleidusi dar keletą papildomų knygų, kurios žada šiek tiek nuostolio, arba dar dažniau padidinusi laikraštį, kur nuostolis jau aiškus, bet galima tikėtis lietuviško pelno.

—0—

Suprantu, kad tokios mintys negali būti populiarios. Valdybos ir tarybos eina mažiausio pasipriešinimo keliu. Toks kelias yra patogiausias. Eini sau be jokios rizikos ir eidamas dar gali pašvilpauti. Žiūrėkite, kiek mes turime pelno! Jeigu trečdalį to pelno ir atskaito valstybė, bet užtat likusią dalį galėsime skirti paskoloms apmokėti. Jei visą laiką šitaip seksis, tai nespėsime nė pražilti, kai bus grąžintas paskutinis paskolų tūkstantis. Tada ką gi jūs pasakysite?

O pasakysime, kad caca lialia vyrai. Tokių mums ir reikia. Galvojimas labai ūkiškas, vertas nebe medalių, bet pirmojo laipsnio ordinų. Tokiems vyrams sumesk krūvą kapitalo ir leisk biznį daryti, tai netrūkus tavo kapitaliūkštis, versdamasis jų rankose, iš tavęs padarys kapitalistą, kuriam nebereikės dirbti, įgalins vien iš procentų gyventi.

Tačiau man atrodo, kad Lietuvių Namų Akc. B-vė turi ne visiškai tokius jau grynai kapitalistinius uždavinius. Kiekvienas jos uždirbtasis galimas penas ir šilingas turėtų būti jau šiandien panaudojamas lietuviškiems reikalams. Aš pabrėžtinai sakau: šiandien!

Rytoj gal lietuviškiems uždaviniams vykdyti reikės milijonų, o šiandien turėtų būti panaudotas kiekvienas penas, jei nėra tų milijonų. Ar paskolos bus apmokėtos per 5, ar per 10, ar per 15, net per 20 metų, mano galva, tai neesminis dalykas. Jei planingai jos bus atmokamos, mes vis tiek entuziastiškai plosime tiems vyrams, kurie gerai tvarko reikalus, ir paliksime jiems teisę gauti Gedimino ar Vytauto Didžiojo ordinus, jei paskolos bus grąžintos ir per 15 ar 20 metų.

Bet mes galime būti priversti liūdėti, jei pelnai šiandien nedirbs savo darbo, o po 15 ar 20 metų bus nebereikalingi. Tie, kurie rašo knygas, tada jau gal neberašys. Tie, kurie skaito, gal nebeskaitys. Tie, kurie dainuoja, šoka, vaidina, gal jau sėdės prie pečiaus, šildydami pensijos šaldomus kaulus, o jaunimas bus vėjais nuėjęs. Ką gi tada darysime su tais kapitalais ir pelnais?

Va, man būtų įdomu, kad ir Dr. K. Valteris geriau pasisakytų, ką mes tada darytume, negu vestų nesibaigiantį ginčą dėl škotiško sijono ar apatinių kelnių.

Tavo **Jonas**

NAUJI PASIKEITIMAI SIUNTINIŲ Į LIETUVĄ REIKALU

Dabar jau galime siųsti į Rusiją ir Pabaltijo Valstybes ne tik rūbus, avalynę, medžiagas, maistą ir visus kitokius smulkesnius dalykus, bet taip pat galime pasiųsti:

Auto mašinas, motociklus, dviračius, skalbimo mašinas, šaldytuvus ir t.t.

Be to, prašome nepamiršti:

1. **Duodame lengviausias išsimokėjimo sąlygas.**
2. **Pasiunčiame Jūsų pačių paruoštus siuntinius.**
3. **Mūsų sąskaitos suteiks Jums teisę gauti mokesčio nuo Jūsų uždarbio sumažinimą (Income Tax).**

Dėl visų informacijų ir kainoraščių prašome rašyti:

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421, HACKNEY RD., LONDON, E.2., ENGLAND.

Tel.: SHO 8734.

Europos lietuvių kronika

PAIEŠKOJIMŲ REIKALU

Britų Raudonasis Kryžius atkreipia dėmesį į tai, kad po šio karo vis dėlto yra dar nemaža žmonių, kurie nesusirado savo artimųjų. Kai kuriais atvejais galėjo būti, kad vieni ar kiti ieškojo, tačiau nepataikė paskaityti tuo reikalu paskelbtųjų pranešimų ar kaip nors kitaip nepastebėjo, kad kas nors paieško.

Kurie paieškojimai pasiekė Britų Raudonąjį Kryžių, yra tebelaikomi jo centre. Dėl to tie, kurie nori ko nors paieškoti arba galvoja, kad galėjo jų kas nors ieškoti, prašomi kreiptis į Britų Raudonąjį Kryžių tiek dabar, tiek ir ateityje. Jo adresas yra:

The British Red Cross Society
14, Grosvenor Crescent
London, S.W.1

LONDONAS

MISIJŲ UŽBAIGA

Liet. Misijos, kurias veda kun. Dr. Pranas Brazys, MIC, baigiasi Velykų rytą.

Did. Ketvirtadienį Mišios su konferencijomis bus 10 val. ryte ir 8 val. vakare.

Did. Penktadienį pamaldos ir pamokslas tik 3 val.

Did. Šeštadienį tik vakare 8 val.: Velykų ugnies, žvakės, vandens šventinimas, krikšto įžadų atnaujinimas, šv. Mišios ir misijų pamokslas.

Velykų rytą Prisikėlimas — Rezurekcija ir misijų užbaiga 8 val. Suma 11 val. ir misijų užbaiga tiems, kurie anksčiau negalėjo dalyvauti.

Velykų II d. Mišios 11 val.

Velykose vakarinių pamaldų nebus.

Kun. S. Matulis, MIC

PARDUODAMOS AKCIJOS

Susidėjusių sąlygų verčiamas, lietuvis norėtų parduoti keliolika Lietuvių Namų Akc. B-vės akcijų.

Norintieji pirkti prašom rašyti galinčiai patarpininkauti Lietuvių Namų Akc. B-vės Valdybai (1, Ladbroke Gardens, London, W.11 adresu).

LIETUVIŲ SODYBA

LIETUVIAI PERIMA SODYBĄ...

Pirmą kartą nuo Sodybos įsigijimo platesni lietuvių sluoksniai pradėjo domėtis savo vasarviete. Su labai mažomis išimtimis nuo birželio vidurio iki rugpiūčio vidurio vasarotojų daugumą sudarys lietuviai.

Kadangi kai kurioms savaitėms dar yra laisvų kambarių, tai santykis dar gali šiek tiek pasikeisti. Tačiau esama vilties, kad norinčių Sodyboje pavasaroti lietuviškų šeimų dar susiras. Ypač geras kambarių pasirinkimas nuo birželio 29 d. iki liepos vidurio. Laukiami užsakymai.

Rašyti: Headley Park, Bordon, Hants. Tel. Bordon 10.

SIŪLO TARNYBĄ

Pasiturinčių anglų šeima, kuri gyvena Liet. Sodybos kaimynystėje, ieško patyrusios, ne vyresnės kaip 50 metų amžiaus, virėjos. Atskiras modern. butas ir geras atlyginimas. Būtina sąlyga — mokėti gaminti valgius.

Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į L. Sodybos vedėją, Headley Park, Bordon, Hants.

„TŪKSTANTIS ŠYPSNIŲ" — nauja knyga.

„Tiems, kurie žemiškojo gyvenimo kelyje juoktis primiršo ir kuriems sunki dalia liūdesiu lūpas surakino..."

Galima įsigyti Nidos K.K. Administracijoj, 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Kaina 21 šil. Paruošė Pranys Alšėnas.

NOTTINGHAMAS

MARGUČIŲ BALIUS

Balandžio 15 d., antrąją Velykų dieną, 6 val. p.p., Meadows Community Centre, rengiamas pasilinksminimas —

Margučių Balius.

Prašome atsinešti gražiausiai išmargintus margučius — bus skiriamos premijos už gražiausią, o taip pat ir už stipriausią margutį.

Bus įvairių žaidimų su margučiais. Veiks baras ir šokiai.

Kviečiame visus, senus ir jaunus, dalyvauti tame baliuje.

Nottinghamo Liet. Moterų Draugija

DERBY

LITERATŪROS VAKARAS DERBYJE

Gegužės 18 d., 6.30 val. p.p., Grandstand Hotel, Nottingham Rd., Derby, LSS Anglijos Rajono „Budėkime" žurnalo redakcija ruošia **Literatūros vakarą.**

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Pamaldas lietuviams evangelikams laikysiu balandžio 21 d., 2.30 val., Derby St. Mary's Chapel (Sowter Rd. ir St. Mary's sankryžoje).

Kun. Aldonis Putcė

BRADFORDAS

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Pamaldas lietuviams evangelikams laikysiu balandžio 14 d., 14 val., Bradforde, Vokiečių bažnyčioje (29, Grt. Horton Rd.).

Kun. Aldonis Putcė

MANCHESTERIS

VELYKINIS PASILINKSMINIMAS

Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo Valdyba Velykų pirmąją dieną, 7 val. vak., savo Klubo patalpose rengia pasilinksminimą-šokius.

Klubo narius ir svečius prašome atsinešti Velykų margučių, kurių gražiausiai išmarginti gaus Klubo Valdybos skirtąsias premijas.

Šokiams gros lietuviai muzikantai.

Klubo narius ir svečius prašome atsilankyti į Klubą ir praleisti smagiai laiką savuose namuose.

Klubo Valdyba

PADĖKA

Įsigyjant Manchesterio liet. skautams vėliavas ir juos šiame reikale remiant aukomis ir tam reikalui visuomenėje pravedant rinkliavas aukų lapais, Manchesterio liet. skautų tėvų k-tas visų skautų Manchesteryje vardu dėkoja: Manchesterio liet. soc. klubui, aukojusiam 10 svarų, K. Verbickienei Manchesteryje, surinkusiai 8.1.0 sv., J. Kontrimienei Oldhame, surinkusiai 5.18.0 sv., Manchesterio Liet. Koordinaciniam K-tui, aukojusiam 5 sv., K. Pažėrai, Eccles, surinkusiam 3.14.6 sv., V. Kavaliauskui, Rochdale, surinkusiam 3 sv., L.V.S-ga „Ramovės" Manchesterio skyriui, aukojusiam 2 sv., ir P. Stripikiui, Bolton, surinkusiam 1.14.0 sv.

Visiems aukojusiems ir aukų rinkėjams tariame nuoširdų skautišką ačiū.

Manchesterio Liet. Sk. Tėvų K-tas

PAIEŠKOJIMAI

MATULEVIČIUS Juozas Antanas, sūnus Antano, pats ar žinantieji apie jį prašom parašyti „Europos Lietuvio" Adminis tracijai.

LEICESTERIS

A. A. ALFONSAS PAUKŠTYS

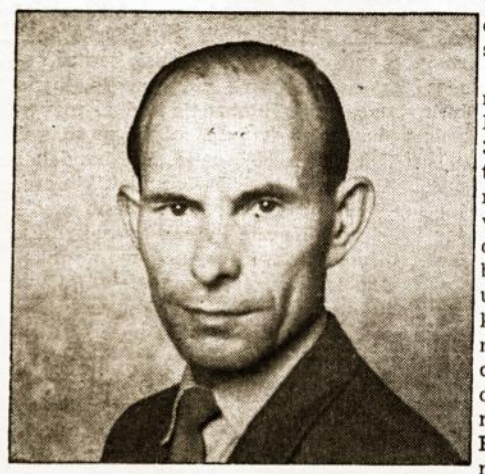

Vos tik porai metų praslinkus, kai buvo supiltas pirmas tremtinio lietuvio kapas mūsų mažutėje kolonijoje, o šiandien supylėme jau ir antrą — a.a. Alfonso Paukščio. Jis mirė kovo 23 d. po šeštos operacijos. Gimęs buvo 1911 m. Mindūnų km., Molėtų valsč., Utenos apskr. Paskutiniuoju laiku buvo gyvenęs Marijampolėje. Bet tremtinio likimas jį nubloškė su žmonele ir mažyte dukra į Anglijos padangę. Jis visą laiką buvo silpnos sveikatos, bet dirbo, kūrėsi, tikėdamas, kad dar pasveiks ir senatvėje turės savo nuosavą išmokėtą namelį ir niekas jo iš savo tikros pastogės nestumdys. Tačiau įvyko kitaip: labai sunki mirtis jį ištrėmė iš savųjų tarpo, ir jo atsiskyrimas paliko didelę žaizdą žmonelės širdyje, jo dukters su žentu ir dviem vaikučiais, taip pat dviems jo broliams—Kaziui ir Juozui.

O mūsų lietuviška kolonija neteko buvusio daugelį metų savo pirmininko ir kartu Sąjungos veiklaus nario. Jo mirtis sukrėtė visą mūsų mažytę koloniją labai skaudžiai.

Laidotuvėse dalyvavo beveik visi kolonijos lietuviai, ir jo pašarvotas kūnas skendo gėlėse. Kapinėse paskutinį atsisveikinimo žodį tarė Domas Mikulėnas, nusakydamas velionies gyvenimą ir mūsų tautinei veiklai jo atliktuosius darbus.

Taigi, brangusis Alfonsai, ilsėkis šioje Leicesterio žemelėje, o mes, likusieji, amžinai Tave prisiminsime.

Juozas Skorka

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame visiems Leicesterio lietuviams už didelę paguodą ir už dalyvavimą mano mylimo vyro a.a. Alfonso Paukščio laidotuvėse.

Nuoširdžiai dėkoju ponui Pirmininkui Pučinskui už gražų tautinį vainiką Skyriaus vardu ir visiems kitiems lietuviams už vainikus ir gražias gėles. Tuo pačiu širdingai dėkoju P. Mikulėnui už pasakytą gražų atsisveikinimo žodį kapuose.

Dar sykį labai nuoširdžiai visiems dėkojame.

Nuliūdusi žmona Ona Paukštienė,
duktė Aldona ir žentas Turas

PADĖKA

Leicester Skyriaus Valdybai ir visiems tautiečiams už vainikus ir gėles ant mūsų brolio kapo reiškiame nuoširdžiausią lietuvišką ačiū.

Juozas ir K. Paukštys

VISI SKAITOME!

Prof. Balčikonis ir kiti — Dabartinis liet. kalbos žodynas — 4.6.6.

Norkaitis — Trys velniai, — iš nepr. laikų kovų su priešais — 0.7.4.

Butkus — Vyrai Gedimino kalne — 0.15.0.

Šeinius — Vyskupas ir velnias — 1.2.0.

Tautvaišienė — Tautų kapinynas Sibiro tundroje — 0.9.6.

Būdavas — Uždraustas stebuklas — 0.8.6.

Baronas — Užgeseęs sniegas — 0.18.6.

T. Kazimieras Kapucinas — Atlaidų šaltinis, — mald. — 1.5.8.

Prel. Jūras — Didysis ramybės šaltinis, — mald. — 1.9.4.

Kun. Burkus — Būk mums malonus, — mald. — 0.14.8.

Kun. J. Gutauskas — Dievo vaikas, — spalv. vaikams mald. — 0.14.0.

Kun. K. Senkus — Garbė Dievui, — senos ir naujos giesmės su gaidomis — 1.2.0.

Biržiška — Vysk. Valančiaus biogr. bruožai — 0.7.4.

Žilevičius — Česlovas Sasnauskas — 0.7.4.

Šv. Panelės apsireiškimas Liurde — 0.14.8.

Šias ir šimtus kitų knygų gausite „Dainoroje". Visa periodika, plokštelės, gintaras.

Rašyti:

DAINORA, 14, Priory Rd., Kew. Surrey.

VOKIETIJA

— Jonas Plienaitis senelių prieglaudoje nėra pilnai patenkintas ir mielai vėl grįžtų į pirmykštę aplinką. Gaila, kad visi lietuviai iš Liubeko lagerio persikėlė į privačius butus. Šiaip kiti seneliai yra daugiausia viskuo patenkinti.

— I-oji vyrų rinktinė prakišo HSV Pirmajai ir Kielio Universitetui 0:3 ir 1:3. II-oji vyrų rinktinė nugalėjo HFK III-ją 3:0. Mergaičių rinktinė (žaidė tik 5 mergaitės) lengvai sudorojo Lohkamp Sport-Verein 3:0. „Baltikos" I-oji vyrų komanda vyksta 1963.IV.6 d. į Kielį ir ten turės žaidynes prieš Kielio Universitetą. Žaidynės bus šeštadienį — 1963.4.6 d. — 16,00 val. universiteto sporto halėje. Pageidaujama, kad būtų daugiau lietuvių žiūrovų. Norime laikytis prieš šią rimtą sporto komandą. Baltikos tinklinio treniruotės vyksta dabar dviejose vietose: 1. trečiadieniais nuo 19,00 val. Hamburg 13, kampas gatvių Bogenstr. (Schlankreye, 2. penktadieniais nuo 19,00 val. Hamburg-Gross Borstel, Klotzenmoorstrasse.

— Mikas Lipšys ir Teresė Šikšniūtė-Lipšienė susilaukė 1963.III.17 d. sveiko ir didelio sūnaus.

— Alfredas Gerulaitis ir Kristina Jukužytė-Gerulaitienė džiaugiasi sūnumi Petru, kuris išvydo pasaulį 1963.I.10 d.

— 1963.II.14 d. gimė Albertas-Valentinas Černiauskas. Černiauskas tėvas yra žuvęs. Geradariai lietuvei našlei padeda ir žada tolimesnę pagalbą. Du vyresnieji vaikai žada stoti į Vasario 16-tos Gimnaziją.

— Pranas Rimkus ir Edita Bormanaitė-Rimkuvienė susilaukė antro sūnaus.

— SUSITUOKĖ: Albertas Plikūnas su Irma Polyte-Pohl. Abu jaunavedžiai apsigyveno Neheim-Huesten;

Šamatauskas Romualdas su Tatijana-Klara Bernhasertaite. Po sutuoktuvių žadėjo apsigyventi Wolfsburge, kur abu dirba automobilių fabrike.

— Kostas Vilkaitis — artistas, mokytojas, šachmatininkas — paskutiniu laiku reiškiasi Hannoveryje kaip vienas žymesniųjų vietos šachmatininkų.

— Juozas Vagneris, buvęs studentas, dirba vienoje Hannoverio firmoje statybos vedėju. Savo vaikus žada siųsti į Vasario 16-tos Gimnaziją.

— Petras Gaurylius baigia mokslą ir gauna mėsininko diplomą.

— Studentas Bernardas Raudys per atostogas stoja dirbti į Lietuvių Sargybų kuopą, pas kpt. Juozą Matulaitį. Ten gali būti priimti ir kiti vyrai įvairaus amžiaus ir išsilavinimo. Prašymus kreipti šiuo adresu: **Kpt. J. Matulaitis, 6501 Heidesheim, ueber Mainz, 4203 L.S.Co. Uhlerborn.**

— Serga lietuviai kunigai — klebonas Dr. Jonas Petraitis Memmingene ir klebonas Petras Girčius.

— Endrikis Čerkus sveiksta ir jau pamažu daro net didesnes keliones. Turi pasiūlymą eiti į moderniai pastatytą seneliams prieglaudą Hamburg-Rahlstedt, „Martha-Stift", bet atsisako, nes vasarą norėtų vykti pas savo dukras bei žentus, gyvenančius Anglijoje.

— Jonas ir Petras Šeferiai, Egonas ir Valdemaras Nėjai, Černiauskai nori stoti gimnazijon.

GARSINIMAS

DĖMESIO ANGLIJOS LIETUVIAMS

Ką tik išėjo iš spaudos svarbi knyga lietuvių kalba. Kas ją perskaitys, tikrai džiaugsis ir suramins savo širdį. Jos vardas yra Dieviškas Amžių Planas, su Braižiniu, arba Studijavimas Švento Rašto, pirmas tomas. Šioje knygoje smulkmeniškai rašoma apie Ateitį, kas buvo išpranašauta prieš tūkstančius metų ir kas įvyks šiame tūkstantmetiniame amžiuje Kristaus karaliavimo. Knyga drobės apdarais, 368 puslapių, kaina tik 1 dol. Turim Biblijų, Seno ir Naujo Testamento. Turim Naują Testamentą patobulinta lietuvių kalba. Gražiu viršeliu, 2 dol. Ten yra ir Psalmės sudėtos. Turim Gražių Giesmių rinkinėlį su 190 Giesmių, 50 cnt. Dieviška Manna, su kiekvienos dienos tekstu ir paaiškinimu 50 cnt. Štai Jūsų Karalius, 25 cnt., Dievas ir Protas, 15 cnt. Jėzus Pasaulio Išganytojas, 10 cnt. Neturtingiems siunčiam nemokamai knygelių ir traktatų. Reikalaudami kreipkitės šiuo adresu: **L.B.A. 212. E. 3rd., Spring Valley, Ill., U.S.A.**

Kviečiame pasinaudoti mūsų **Taupymo ir Investavimo Skyriaus** patarnavimu.

Jūsų sutaupos duos didžiausią pelną, jei jas investuosite į

BALTIC SAVINGS
&
INVESTMENTS Co.,

421, Hackney Rd., London, E.2.
Tel. SHO 8734.

Taupyti galima per kiekvieną Anglijos, Skotijos ir Valijos bankus.

Grynas metinis procentas **mokamas 6%,**
kas yra lygu, įskaičius nuošimčio mokestį, 9%.

Tarpininkaujame sutvarkyti palikimo reikalus.

Smulkesnių informacijų reikalu rašyti:

Z. Juras,
421, Hackney Rd., London, E.2, England.

Lietuvos miestuose trūksta daržovių, vaisių

(E) Kasmet pavasarį Kauno parduotuvėse trūksta šviežių daržovių. Miesto vaisių, daržovių prekybos direktorius per Vilniaus radiją kovo 12 d. dėl praeitų metų aiškino, kad nors buvusios sudarytos sutartys, tačiau kolchozai su sovchozais neišauginę reikalingo daržovių kiekio, todėl ir su žlugęs normalus miesto gyventojų aprūpinimas daržovėmis bei vaisiais. Dabar apkaltinti kolchozų ir kt. ūkių vadovai — jie nesidomėję, kas buvę sėjama, sodinama, kaip augintos daržovės.

Siekiant Kauną aprūpinti daržovėmis, šiais metais reikia gauti 7.800 to bulvių, 4.500 to šviežių daržovių. Pagrindiniai tiekėjai esą Kauno rajono ūkiai, o jų tarpe daržoves auginti specializuojasi du sovchozai. Direktorius nesigiria, kad šiuo metu aprūpinimas daržovėmis vyksta normaliai.

Kolchozai turėtų aprūpinti Sovietijos miestus

(E) Chruščiovas, dar prieš išvykdamas atostogų, paskatino prie didžiųjų miestų esančius kolchozus, sovchozus miestams aprūpinti specialiai gaminti daržoves, bulves ir pieno produktus. Tokio pobūdžio ūkiai prieš trejus metus jau buvo suorganizuoti arti Maskvos, Leningrado, Rostovo ir Donbaso srityje. Steigdama tokius ūkius sovietų vyriausybė, matyti, siekia sumažinti kainas privačiuose kolchozų turguose.

JUOKTIS SVEIKA

VEDA **Pr. Alšėnas**

Reklama

Amerikoje viename mieste stambaus sudėjimo mėsininkas, norėdamas pakelti savo verslą, iškabino skelbimą:

„Esu trimis coliais žemesnis už arklį, 100 svarų lengvesnis už jautį, pusę kotleto suvalgysi, kol aplink mane apeisi".

Susidomėjimas juo buvęs toks didelis, kad krautuvė lūžusi nuo klientų.

Visada kalėjime

— Mano vyras neišeina iš kalėjimo...

— Kokia gėda.

— Visiškai ne. Jis yra kalėjimo direktorius.

Surado

Nustatydamas gaisro priežastį, ugniagesių viršininkas šitaip įrašė savo pranešime:

„Gaisro priežastis: žmogus degančiu deg tuku ieškojo, kur sunkiasi dujos. Jis surado tą vietą".

Restorane

Vėlai naktį, uždarant restoraną, barmanas kreipėsi į savo kolegą, aptarnaujantį svečius salėje:

— Jau vėlu. Kodėl tu nepažadini ano kliento ir nepasiūlai jam eiti namo. Jau penkis kartus jis atsibudo ir vėl užmigo...

— Kiekvieną kartą, kai jis atsibunda, paprašo sąskaitos, ją apmoka ir iš naujo užmiega...

Informacijų priešaky

Amerikiečių laikraštis „Star and Star", nepatikrinęs gandų, paskelbė, kad garsioji Greta Garbo nusižudė.

Aišku, žinia buvo neteisinga. Bet kaip ją atšaukti, kad laikraštis neprarastų gero vardo.

Po nemigo nakties redaktorius suredago vo šitokį pranešimą:

„Vakar mes buvome pirmieji, pranešę apie Greta Garbos savižudybę. Šiandien mes esame taip pat pirmieji atšaukti tą žinią. „Star and Star" dar kartą įrodė, kad jos informacijos geriausios".

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

Redakcijos ir Administracijos adresas: **1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.**

Leidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro D.B.L.S. Valdyba ir Europos Liet. Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22 šil., atskiras nr. 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 doleriai metams; Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

TAZAB & CO. LTD.

22, ROLAND GARDENS, LONDON, S.W.7,

LIETUVIŲ SKYRIUS

DIDŽIAUSIA SIUNTINIŲ FIRMA PASAULYJE

Didelis pasirinkimas prekių, specialiai gamintų mūsų firmai, kurių labiausiai pageidaujama Lietuvoje. Grynos vilnos medžiagų žaketai tikro avies kailio pamušalu, tikros odos paltai ir žaketai. Moteriški nailoninio kailio paltai su specialiu šiltu pamušalu ar be pamušalo. Didelis pasirinkimas grynos vilnos medžiagų vyriškiems ir moteriškiems kostiumams, suknelėms ir paltams.

Odos. Avalynė. Apatiniai. Šveicariškos kašmiro vilnos skarelės. Pūkuotos skaros „Babuški".

Moteriški, vyriški ir vaikiški megztiniai.

Hohner akordeonai.

Nauji puikiai iliustruoti lietuviški kainoraščiai.

Visas susirašinėjimas vykdomas lietuviškai.